

מחברים

גליז' ע"ט | פרשת אמור | תשפ"ב

העלון השבועי מבית עוז והדר - אור לישראל

זמני כניסת ויציאת שבת קודש:			ירושלים			בני ברק			ניו יורק			לונדון		
כניסת השבת	יציאת השבת	דבני חם	כניסת השבת	יציאת השבת	דבני חם	כניסת השבת	יציאת השבת	דבני חם	כניסת השבת	יציאת השבת	דבני חם	כניסת השבת	יציאת השבת	דבני חם
18:47	20:03	20:41	19:02	20:06	20:38	19:39	20:48	21:10	20:16	21:34	21:47			

פנינים חכמים ואמרות נפלאות על פרשת השבוע

פנינים ואמרות

תשובה שנונה וחרפה לכסיל

בחדש השביעי באחד לחדש יהיה לכם שבתון זכרון תרועה וגו' מקרא קדש כל מלאכת עבדה לא תעשו (כג, כד-כה).

בין הדמויות המיוחדות שהסתופפו בצל הרה"ק המהרי" מבעלזא ז"ע, ניכר היה הגה"ח רבי זלמן וואלף. כל ישותו של ר' זלמן זה אמרה שמחה וחדוות חיים. מוחו החרף ולשונו השנונה היה לשם דבר, ואמדותיו שופעות החכמה היוו לרבים מקור עידוד.

מגוריו היו בעיר ראווה הסמוכה לבעלזא, ומקומו המיוחד היה שמור לו אף שם. בעל קול ערב היה ושימש לעתים מזומנות כבעל תפילה בעירו, אף בימים הנוראים הזדמן לו לשמש שליח ציבור בבית המדרש המקומי. לא נמנה ר' זלמן על בעלי הממון ודייקא ההגדרה המצויה בהלכה להעדפת שליח ציבור - ביתו ריקן - התאימה לו יותר.

ראש הקהל באותה עת, חיים ג', לא נמנה על אלו אשר יראתם קודמת לחכמתם ונחשב לקל דעת, כבר על אביו המנוח שהיה סוחר גדול ומעשירי המקום, ריגנו אחריו שכשאר אין הוא מספיק לסדר את חשבונותיו משך ימות השבוע אינו נמנע מלערום בשבת קודש לאחר החמין רח"ל.

שנה אחת לאחר שחלפו הימים הנוראים חמד לו ראש הקהל לצון בר' זלמן. ראה נא ר' זלמן, אמר לו, אתה עם תפילותיך הבוכיות ולבך השבור, איזו שנה נגזרת

שבחרו באביר לתפקיד "הכותב". נו, וכי איזה אב לא יכתוב עבור בנו שנה טובה מבורכת בכל טוב, מה אעשה אנכי שאבי ירא שמים היה?!

קובץ בית ועד לחכמים (עמ' תרסז); נאראל - י"ל שנת תשע"ד)

כשיבנה ביהמ"ק תהיה ספירת העומר מזה"ת למפרע

וספרתם לכם ממחרת השבת מיום הביאתכם את עמר התנופה שבע שבתות תמימת תהינה (כג, טו).

על הנוסח שרבים נהגו לומר "הגני מוכן ומזומן לקיים מצות עשה של ספירת העומר.

עלך, בקושי יש לך כדי מזון ומחיה, ואילו לי, אף שאין תפילותי כאלו, ראה נא ראה איזה עושר ורווחה יש לי...

ר' זלמן לא אבד עשתונותו חס היה על כבוד שמים, וחש צורך מידי להשיב לאותו פוחז מנה אחת אפיים. שמע נא והבן, השיב לראש הקהל על אתר, אומרים אנו בתפילות החג "בראש השנה יכתובו"..." הרי גם קודשא בריך ופמליה דיליה מקיימים את התורה, וכי איך ניתן לכתוב בראש השנה, הרי חילול יו"ט הוא? אלא כאשר נוצר בשמים צורך לכתוב ביום טוב תרים ומחפשים בשמים אחר אחד כזה אשר גם בעולם הזה לא חס על כבוד שבת ויו"ט וחיללם בכתיבה, עליו מטילים מלאכת כתיבה זו. מובן איפה

מסר חסידי לפרשת השבוע עמ' כ"ג

עמ' ד'

פניני אביר יעקב

ובגמרא (מנחות סה:) אמרו: "כתוב אחד אומר 'תִּסְפְּרוּ חֲמִשִּׁים יוֹם', וכתוב אחד אומר: 'שִׁבְעַת שְׁבֻתוֹת תִּמְיִמָה תִּהְיֶינָה הָא' כיצד, כאן ב'י"ט שחל להיות בשבת, כאן ב'י"ט שחל להיות באמצע שבת.

ו"ל בביאור הדברים, הנה בכל שבתות השנה וימים טובים צריך להוסיף מחול על הקודש, בין במעשה להימנע ממלאכה זמן מה קודם בין השמשות, ובין במחשבה לקבל עליו קדושת היום קודם בואו, אולם בחג השבועות מאחר שימי הספירה צריכים להיות 'תמימות', אין לקבל במחשבה את קדושת היום עד הלילה, כדי שישלמו 'שבע שבתות תמימות', וכמבואר במגן אברהם (או"ח סי' תצד) שמטעם זה אין מקדשין על הכוס בליל שבועות עד צאת הכוכבים, ובאופן זה ימי הספירה הם תשעה וארבעים יום מכוונות.

אבל כשחל חג השבועות ביום הראשון (כמו בשנה זו), אז אי אפשר לקבל קדושת החג מיד בצאת הכוכבים – במוצאי שבת, שהרי קדושת שבת חמורה מקדושת יו"ט, וצריך להמשיך ולהוסיף מהלילה על היום בקדושת השבת, נמצא שימי הספירה יהיו אז חמישים יום, כיון שנכנס מעט מימי הספירה גם ביום החמישים.

וזהו כוונת הגמ': "כאן ב'י"ט (פסח) שחל להיות בשבת" שאז חל חג השבועות ביום א', וממילא הוא חמישים יום. "כאן ב'י"ט (פסח) שחל להיות באמצע שבת" שאז גם חג השבועות חל באמצע השבוע, וימי הספירה הם תשעה וארבעים יום מכוונות. פנים יפות-בפרשתנו

ידמו בנפשם כי ביחוס לבד סגי, וזהו אינו אמת רק דייקא צריכין לעבוד וללמוד תורה בנגלה ונסתר. והנה אמרו חז"ל (סוכה כה.) דבר גדול מעשה מרכבה, ודבר קטן הויות דאביי ורבא. וזהו "אמור אל הכהנים בני אהרן", שאף שהמה בני אהרן זרע מיוחס, עכ"ז יזהרו מאוד בנפשם "על גדולים וקטנים" שהמה מעשה מרכבה והויות דאביי ורבא, שהוא נגלה ונסתר.

עטרת ישועה - בפרשתנו

בשנה שחל שבועות ביום א' (כמו בשנה זו) סופרים נ' ימים

עד ממחרת השבת השביעית תספרו חמשים יום והקרבתם מנחה חדשה לה' (כג, טז). וברש"י ולא עד בכלל, והן ארבעים ותשעה יום.

כְּמוֹ שִׁכְתוֹב בַּתּוֹרָה וְכו', יש להקשות הלא קיימא לן מעיקר הדין דספירה בזמן הזה מדרבנן (ראה משנ"ב סי' תפ"ט ס"ק כה), ואם כן איך שייך לומר על כך מצות עשה בספר שער יששכר להגה"ק ממונקטש זצוק"ל (חודש ניסן מאמר עומד התנופה אות יז) מיישב את המנהג לומר "לקיים מצות עשה של ספירת העומר כמו שכתוב בתורה", דמכיון דאנו מחכים ומצפים שיבנה ביהמ"ק במהרה כל יום, ואז נזכה להקריב את שתי הלחם, שזו היא המנחה חדשה שנאמר בתורה תספרו חמישים יום והקרבתם מנחה חדשה לה', וכמו שפירש שם רש"י על התורה עיי"ש, א"כ כשיבנה ביהמ"ק ונקריב את שתי הלחם ממילא הספירה תהיה מדאורייתא למפרע.

[ויש להוסיף דלכך אנו מבקשים תיכף ומיד לאחר הספירה יהי רצון שיבנה ביהמ"ק במהרה בימינו, ונוכל לזכות שעוד השנה יהא זה מצות עשה מדאורייתא].

שער יששכר (מאמר עומד התנופה אות יז)

גם מיוחסים צריכים ללמוד תורת ה'

ויאמר ה' אל משה אמור אל הכהנים בני אהרן ואמרת אליהם לנפש לא יטמא בעמיו (כא, א). וברש"י אמור ואמרת להזהיר גדולים על הקטנים.

י"ל, בדרך הלצה, מוסר השכל לאלו ראשי הדור המיוחסים מגזע הפרתמים, לבל

סגולת ימי ספירת העומר

וספרתם לכם ממחרת השבת מיום הביאכם את עמר התנופה שבע שבועות תמימת תהינה (כג, טו). זכינו לקבל מצוה מיוחדת הנקראת "ספירת העומר" שהיא, לספור מ"ט ימים מיום הבאת העומר עד ליום קבלת התורה בחג השבועות.

לכשנשבונגן נראה שכל עיקרה ותכליתה של מצוה זו הוא השתוקקות ורצון לקבלת התורה, וכדכתב בספר החינוך בלשוננו הטוהר: "לפי שכל עיקרן של ישראל אינו אלא התורה... מפני כן נצטוונו למנות ממחרת יו"ט של פסח עד יום נתינת התורה, להראות בנפשנו החפץ הגדול אל היום הנכבד והנכסף לליבנו כעבד ישאף צל, וימנה תמיד מתי יבוא העת הנכסף אליו שיצא לחירות, כי המנין מדאה לאדם כי כל ישעו וכל חפצו להגיע אל הזמן ההוא" עכ"ל.

ודברים מלהיבים כתב הר"ן (סוף פסחים), שכל מצות ספירת העומר נתקנה ע"י צימאונם של כלל ישראל לקבל התורה: "שבני ישראל מנו מ"ט יום משום ההשתוקקות להגיע לקבלת התורה, ומזה נקבעה המצוה של "ספירת העומר" יעו"ש.

וידועים דברי הרמב"ן בפרשתנו לבאר מדוע נקרא חג שבועות בשם עצרת - שימים אלו בין פסח לעצרת יש בהם קדושת חול המועד וזה לשונו:

"והנה היא שמינית 'עצרת היא', כי שם נעצר הכל וצוה בחג המצות שבעה ימים בקדושה לפניהם ולאחריהם כי כולם קדושים ובתוכם ה', ומנה ממנו תשעה וארבעים יום שבעה שבועות כימי עולם, וקדש יום שמיני כשמיני של חג, והימים הספורים בינתיים כחולו של מועד בין הראשון והשמיני בחג, והוא יום מתן תורה שהראם בו את אשו הגדולה ודבריו שמעו מתוך האש ולכך יקראו רבותינו ז"ל בכל מקום חג השבועות עצרת, כי הוא כיום שמיני של חג שקראו הכתוב כן עכ"ל.

ימים אלו סגולה מיוחדת יש להם, שיכול כל אדם להיטהר ולהתקדש בהם, וכמו שכתב בשפת אמת (תרל"ג ד"ה ימי) שקדושת ימי העומר מתמשכת בכל הדורות. וכמו שדור יוצאי מצרים נהפכו באותם ימים מקצה אל קצה, מאנשים מגושמים שעובדים בחומר ולבנים (פועלי בנין), לאנשים מזוככים ורמי מעלה ששומעים את קול האלקים מדבר מתוך האש, כך בדורות הבאים - הדורות שאנו נמצאים בהם, מסוגלים בני הדור לצאת מטומאה לטהרה בימים נעלים אלו.

ונסיים בדברים נפלאים שדיבר בקדשו הרה"ק מדזיקוב בספרו אמרי נועם (לחג השבועות) שמחדש שע"י אמירת הספירה בלבד בכוחה לקדש ולטהר, וז"ל:

"ע"י ספירת העומר שסופרים בפה ובקול בלבד, ברשפי אש שלהבת הבורא, זהו ג"כ הכנה לקבלת התורה, שאז (ביום קבלת התורה) מבינים אנחנו פעולת הספירה מה שהיה מקודם, 'וזהו וכל העם רואים את הקולות ואת הלפידים' היינו עתה (בחג השבועות) רואים ומבינים אנחנו כח מצות הספירה שהוא בקול וכלפיד אש שלהבת, גודל פעולתה לטוב" עכ"ל.

- ווארט יומי
- סיפור יומי
- הלכה יומית

אור החיים הקי

יומי • פניני אביר

יעקב • זוהר יומי

פניני הדף היומי

זיכרון לצדיק

מחברים

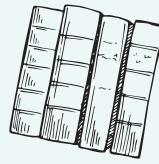
הניוז היומי מבית עוז והדר - אור לישרים

נכה מתחילים את היום!

ישירות למייל האישי

לחץ כאן להצטרפות

הלבנה, שקט חזק ופנים מודאגות סביבי. בחסדי שמים כמעט שלא נפגעי כלל, למעט ידי הימנית שהיתה שבורה ואומללה מאוד. היומיים הבאים עברו עלי בבית החולים לצורך ביקורת, יומיים מלאים ברוגע מזויף ובשלווה מעושה שהציקו לי נורא וגרמו לי להשתוקק בכל מאודי לשוב לבלגן שבבית. התגעגעתי נושאות להמולה הבריאה.

לפתע, כל פעולה בידי היתה פשוט בלתי אפשרית.

רציתי להניח תפילין, רציתי לטול ידיים, רציתי לאחוז בכוס שתיה. אפס. לא יכולתי. איך לא חשבתי מעולם שעלי להודות בלי סוף ובלי גבול על היד שמתפקדת? על היד שעושה עשרים פעולות בדקה אחת? שכבתי מיואש על מיטתי עצוב ושבור. החלטתי שלא עוד.

מהרגע שאחזור הביתה אתחיל להעריך את המתנה היקרה הזו שיד' שמה, ובכלל אתחיל להעריך את כל שפע המתנות שנותן לי השם בטובו וברחמיו.

איך לא הודיתי עד כה? איך הוצאתי מפי רק מילים של טרזניה וביקורת? איך הייתי כה סכל?

הכרית הלבנה של בית החולים ספגה בשתיקה את דמעותי המתחרטות והמבטיחות.

לקראת השחרור הביתה (שלושה ימים לפני התקדש החג) שיתפתי את נוות ביתי בהרהורים החדשים שלי ובתכניות שרקמתי לעתיד. היא הופתעה, שכן טענה שהיא חשבה בדיוק את אותו הדבר.

הגענו הביתה. ראשית, ישבנו אני ואשתי עם דפים וכל אחד מילא את הדף בתודות לבורא עולם. עשינו תחרות מי כותב יותר. כמובן שאשתי עבדה בקצב מהיר יותר כשאני מדדה אחריה, משרבט תודות בידי השמאלית.

תודה השם שבחסדך העצום הענקת לנו חג נפלא כל כך. חג הפסח! תודה השם שיש לנו אפשרות לנקות את הבית. ידיהם של בני הבית מתפקדות היטב (כאן הוספתי קווים נמרצים של הדגשה), אנו חשים בטוב ויכולים לעבוד. יכולים! ברוך השם! כמה מדהים, כמה נפלא. תודה שרגלינו פועלות מצוין ויש לנו את האפשרות ללכת לקניות, ללכת להגליל כלים וכו'.

אני נעצר רגע, מציץ בהיחבא לדף של אשתי שכבר מלא כמעט כולו וממשיך: תודה השם שברוב רחמיך הענקת לנו חמש מתנות נפלאות. חמישה ילדים שמרוויים אותנו נחת בלי גבול. תודה. תודה שהם לפעמים מלכלכים ורבים וצועקים ובוכים. אבא, תודה. אין מתנות טובות מאלו בעולם!

ידי השמאלית כבר כואבת מהמאמץ שאני מפעיל עליה. אני מרפה, סוקר לרגע את הסלון שברגע זה עמוס חפצים ששונונו אליו מכל רחבי הבית. אה, ותודה אבא, תודה שיש לנו כל כך הרבה חפצים בבית. מאום לא חסר לנו. כמה שפע! הכל יש לנו מידך

רציתי להניח תפילין, רציתי לטול ידיים, רציתי לאחוז בכוס שתיה. אפס. לא יכולתי. איך לא חשבתי מעולם שעלי להודות בלי סוף ובלי גבול על היד שמתפקדת? על היד שעושה עשרים פעולות בדקה אחת? שכבתי מיואש על מיטתי עצוב ושבור. החלטתי שלא עוד.

מהרגע שאחזור הביתה אתחיל להעריך את המתנה היקרה הזו שיד' שמה, ובכלל אתחיל להעריך את כל שפע המתנות שנותן לי השם בטובו וברחמיו.

איך לא הודיתי עד כה? איך הוצאתי מפי רק מילים של טרזניה וביקורת? איך הייתי כה סכל? הכרית הלבנה של בית החולים ספגה בשתיקה את דמעותי המתחרטות והמבטיחות.

סיפור נפלא הובא בספר 'קול תודה': פסח דאשתקד עבר עלי בהתעוררות עצומה והעניק לי תובנה עמוקה בה רציתי לשתף אתכם. ואספר סיפור כהווייתו, כפי שהתרחש.

האמת היא שכתובת הדברים מעלה סומק עז על פני, אני בוש ונכלם להעלות את הדברים על הכתב, אך למען זיכוי הרבים, אעשה זאת בכל אופן.

ערב פסח. פוסע אני ברחובות קריה, מסיר את משקפיי ומנסה לנקות מהן חול צהבהב שדבק. מאט צעדי, חושב שבכך אוכל אולי לדחות את קבלת הפנים ה"נלבבת" שמחכה לי בבית...

הפלאפון מצלצל בקול תובעני, אשתי בקו, יורה לעברי צרור מטלות ומפצירה בי שאבוא מהר כי הבית מהפכה של ממש. הילדים עצבניים והכל חסר שליטה.

אני מחיש צעדי, ועוד טרם אני מציב רגלי על מפתן הדלת, אני שומע צעקות, בכיות ומריבות. הקולות מוכרים מידי, העייפות מהימים האחרונים נותנת בי אותותיה, השקיות עם הכלים שבידי מכבידות עלי כאילו שקלו טון. ההודעה שקיבלתי היום בבוקר מהבנק עודנה מהדהדת באוזני בחדגוניות מרגיזה ומראה הבית המחלף עלי אימים משתלב בכל אלו.

הכל ביחד מתערבל לי חזק בפנים וגורם לפני לשחרר קיטור של תלונות. אני מנסה לשלוט בעצמי, אך לא מצליח. די! אני יכול יותר! אין לי כח להטות שכב בבית!! ולא זו אף זו, מבחין בבעתה בילדון המתוק שלי בן השלוש מגיח כשוופל מצופה גנוס בין שיניו והוא אוחז באדיקות את החצי השני מפורר בין ידיו המוכתמות. "אבא!" הוא צוהל לעברי, "השכן חילק לי מהבית שלו. הוא אמר שהוא לא צריך את זה, נכון שהוא שכן טוב?" הוא מרים אלי עיניים תכולות שמחות שעד מהרה הופכות לים של תמיהה למראה האבא שלו שפניו בצבע ארגמן חזק.

לא אלאה אתכם בתיאורים אודות הימים הבאים.

קמתי כשאני רוגז, עבדתי כשאני כועס והלכתי לישון כשאני ממורמר. כן, עזרתי, בהחלט עזרתי. אלא שפי לא פסק מלקטר ומלהתלונן על העבודה, על הניקיון, על הקניות, ובעצם על מה לא? עד שבאחד הימים יצאתי החוצה למספר רגעים כדי להעביר שקית לאי-מי. בעודי עובר את כביש הסואן פוגעת בי מכונית בעוצמה. אני עף אחורה והזכרון הבא שלי הוא מיטת בית החולים

לנסוע בחזרה לעירו בכרכרה רתומה לסוסים דווקא? מדוע לא בחר בנסיעה ברכבת, כהרגלו בכל פעם? בעוד בכרכרה תארך הנסיעה לילה שלם, הרי ברכבת יגיעו ליעדם בתוך שלוש שעות. הנסיעה ברכבת גם זולה מאוד – שמונה-עשר כתרם בלבד, לעומת חמישים כתרם בכרכרה.

את תמיהותיו ניסה המשמש הירש להעלות לפני הצדיק, אולם נענה בתשובה פסקנית אשר אינה מותירה מקום לשאלות. בתוך שעה קלה עמדה הכרכרה הכן בחצר הבית, ולאחר שהצדיק ומשמשו עלו עליה, הניף העגלון את השוט והסוסים יצאו לדרך.

זה עתה סיים האדמו"ר רבי משה מדעש, אשר בצפון-מערב רומניה, במחוז קלוז' שבטרנסילוניה, את ביקורו המיוחד בעיר ביסטריץ. שם עורר את לב שומעיו לעבודת ה' פנימית, בהטעימו להם את טעמה של תורת החסידות. כעת, ביושבו בכרכרה ומשמשו לציודו, שקע בספר בעיון עמוק, לאור העשיית שנשא עמו.

לפנות בוקר, כאשר כבר היו קרובים למדי אל העיר דעש,

קם פתאום העגלון על רגליו והחל להצליף בסוסים ולקרוא בקול רם כדי לזרזם. הסוסים פתחו בדהרה מהירה, שטלטלה את הכרכרה מצד אל צד. לרגע נבהלו הרב ומשמשו וחששו כי העגלון רואה סכנה כלשהי, ולכן מאיץ בסוסים כל-כך. פתח הצדיק את האשנב שבין הקרון למושב העגלון ושאל לפשר הדהירה. השיב העגלון:

"כשעברנו ליד העיירה רטייג הרחתי ריח חזק של שרפה. לפני כמה שנים עברתי בעיירה בשעה שפרצה בה שרפה, ומכיוון שמקורות המים בעיירה דלים הם, יצאו אנשי העיירה אל אם הדרך וגייסו כל עגלה כדי להביא מים לכיבוי האש.

"כשהרחתי את ריח השרפה חששתי שהכרכרה תגייס להובלת מים. לא רציתי שכבודו ייאלץ להתעכב, ולכן האצתי בסוסים כדי להתרחק במהירות מהמקום..."

שמע זאת הצדיק ונחרד: "אבקשך לעצור מיד ולשוב במהירות האפשרית אל העיירה. מי יודע, אולי זימן לנו הקב"ה מקרה של הצלת חיים או לכל הפחות הצלת ממונם של ישראל."

עשן סמיך קידם את פניהם בהתקרבתם אל העיירה. בתוך רגעים אחדים הגיעה הכרכרה אל מקום השרפה, שם התאסף קהל רב סביב הבניין שעלה באש. המתקהלים הופתעו לראות את הצדיק מדעש בעצמו יורד מהכרכרה, ומיהרו לקראתו בהתרגשות.

"האם אפשר עוד לעשות דבר-מה?", שאל הצדיק, בהביטו בחרדה בלשונות האש המלכות את הבית. האנשים השיבו כי האש אינה ניתנת לכיבוי. "יש להודות על הצלת הנפש, כי כל יושבי הבניין הצליחו להתפנות מבעוד מועד, אך את הרכוש כבר אי-אפשר להציל", אמרו.

המלאה הפתוח הקדושה והרחבה.

אני מתחייך רגע, והמילים קופצות כמו מאליהן: ומעל הכל, רבש"ע, אני מודה לך מהמקום הכי עמוק שבליבי, על שהמאמץ והיגיעה שלנו הם לשם מצוה!

כמה נפלא! הם עמלים ואנו עמלים. הם עמלים ואינם מקבלים שכר ואנו עמלים חוזים לשכר עצום. אנו עמלים ומקבלים את חג הפסח על שלל אורותיו. אני שם את הדף המתורגמן הזה תחת ידי המגובסת. לוקח רצועה של דבק סלוטייפ ומדביק אותו ליד מיטתי. רוצה להיזכר בזה מיד בבוקר כשאפקח את עיני.

הימים הבאים היו היפים ביותר שידע הבית שלנו אי פעם. התחלנו את היום בהודיה, המשכנו בהודיה וסיימנו בהודיה. הילדים שיתפו איתנו פעולה ומוחם היצירתי העשיר את מילות ההודיה שלנו עצמנו.

בעוד שבועות מספר יחול בעז"ה חג הפסח של השתא. עתה אנו בני חורין, כבר איננו עבדים הקשורים בכבלים לבעיות, בלבול ולטרדות.

עתה אנו בני חורין, יודעים להתעלות מעל כל אלו, להסתכל במבט בוגר ומעריך. מבט של הודיה. ואתם, קוראים יקרים וחשובים, תחוו גם אתם את חג הפסח כהלכתו. בליל ט"ו נשב כולנו בעז"ה לצד מפה צחורה ומעומלנת, משובצת בגביעי כסף נוצצים. אלא, שיש מאיתנו שייגעו לרגע המקודש הזה מתוך רטינות ותלונות, טענות ומענות. ויש, יש שייגעו לחג המקסים הזה מתוך הודיה עמוקה, מתוך הכרת הטוב עצומה למי שכולו טוב ותכלית בריאתו להיטיב, ויחוושו באמת בני חורין. הבחירה בידיכם. ולא רק בחג הפסח אלא כל השנה זה זמן תמידי לשבח ותודה להקב"ה על כל הטוב שגמלנו, כך תכו שחייכם יהיו חיים נפלאים מלאים הודאה והכרת הטוב לה' יתברך.

(גליון קבלת שבת)

הוסיף הצדיק לסקור בדאגה את הבית העולה בלהבות. לפתע הזדעק, והצביע לעבר חלק של הבניין שעדיין לא אחזה בו האש: "דאו-נא שם, החלונות האלה, מדוע הם סגורים?!" אחד מהקהל קפץ וקרא בהתרגשות: "אבוי! הלא ר' שמעיה הישיש ואשתו גרים שם. מי יודע מה עלה בגורלם."

משמשו של הרבי, הירש, רץ במהירות לעבר החלון הסגור. הוא פרץ את החלון, העיף מבט פנימה וזעקה נמלטה מפיו: "הם שוכבים מעולפים!". החדר היה אפוף עשן וזוג הזקנים נראו חסרי רוח-חיים. נותרו רגעים אחדים עד שהאש תגיע גם לשם.

הצדיק ושני גברים חסונים מיהרו לעזרת המשמש. השניים חדרו פנימה, ועד מהרה הוציאו את זוג הזקנים החוצה, מבעד לחלון. השניים היו חסרי הכרה, אך טיפול מסודר הצליח להחזירם לחיים.

בקשתו המוזרה של הצדיק הפתיעה את משמשו. מדוע הוא רוצה

אתה לקבלו לשיבה! הבחור ביטל את טיסתו חזור, וכבר באותו ערב הגיע לשיבה, מקיים את הבטחתו לשוב ולשקוד על התורה!

הסיפור הבא מתחיל בבית שעברה עליו טרגדיה קשה, כאשר אב המשפחה נסתלק בחטף למגינת כל לב, מותיר אחריו אלמנה וכמה יתומים שבורים ורצוצים. לדאבון הלב, איש לא שת לבו אל היתום הגדול שבחבורה, בחור צעיר כבן 15, אשר האסון הנורא הטביע חותם נורא בנפשו, וגרם לו לזנוח את הדרך בה חינך אותו אביו. הלה קם ועזב את הישיבה בה למד, נסע לחו"ל והחל לעבוד בסיוע ליהלומנים בבורסת היהלומים.

בתוך פחות משנה, למד הנער את רזי המקצוע היטב היטב, והחל עוסק בעצמו בתיווך יהלומים. בימים ההם גאו בו הרהורי חרטה על דרכו הרוחנית, הוא חש כי מוטל עליו לשוב בתשובה שלימה ולחזור לארץ הקודש, לשוב לשקוד על דלתי התורה ולהדק את הקשר עם אבא שבשמים. הוא החליט כי כשיצבור בידיו סכום מסוים יעשה כך, אולם גם לאחר שצבר את הסכום - הכסף הגדול קרץ לו עוד ועוד, והוא שקע במסחר היהלומים, שוכח את ההחלטה הזו ומשקיע בביזנס את כל יישותו...

ויהי לתקופת הימים, נתן הבחור הלו - שכבר הפך לסוחר מוכר וידוע - יהלום יקר וגדיר לאחד מנאמניו, כדי שישחרר בו ויתווך לו עיסקה טובה. עוברים יום יומיים ואף שבוע שבועיים, ואותו 'נאמן' הסתבר כלא כל כך נאמן... הלה נעלם עם היהלום היקר ששווי הון תועפות, מדי פעם עונה בקצרה לטלפון בתירוץ אגבי כי הנה תיכף הוא מביא את הכסף או שהוא בדיוק טס למדינה אחרת, תירוצים מתירוצים שונים - וכסף אין...

עד מהרה הבין הסוחר, כי הנאמן לשעבר אינו אלא נוכל, נוכל גדול ומתוחכם. הוא קנה את אמונו עוד ועוד, התאזר בסבלנות עד שהופקד בידו יהלום יקר וגדיר מאוד, ואז נעלם ואיננו. לבו נשבר והתרסק בקרבו, חלק גדול מרווחיו עד אז היו מושקעים באותה מרגלית נדירה ויקרה, אשר אבדה ממנו לעולם!

נבון ומבולבל, ישב הסוחר באותו ערב, מנסה להבין איך קרה לו אסון כזה, כיצד הפקיד סכום כה גדול בידו אדם לא אמין, ששיקר ורימה אותו במצח נחושה. לפתע נזכר, כי גם הוא שקרן לא קטן: הן הבטיח לבורא עולם שישקוד לארץ וישקוד על התורה, ולא עמד בהבטחתו!

יתירה מזו, כשהוא מחשב את שווי האבן שנגנבה ממנו, וכמה כסף עוד נותר בידיו - הוא מבין שבעצם האבן הזו שווה בדיוק את הסכום שהרוויח מאז אותה הבטחה שהבטיח לשוב ארצה, הוא פשוט חזר לנקודה בה היה בעת שהבטיח את אותה הבטחה! המחשבה הזו הבהילה אותו: הסתבר לו שבורא עולם סיבב שמישהו לא עמד בדיבורו כלפיו - בדיוק כפי שהוא לא עמד בדיבורו והבטחתו לבורא עולם, והנה כי כן - שווי רכושו שב לאותו שווי שהיה בעת החל להפך את ההבטחה!

בהחלטה נחושה, קם הבחור הסוחר והזמין טיסה לארץ, מברר בינתים על ישיבה מתאימה למצבו כעת. הוא החליט שכאשר ינחת בארץ יבקש להיכנס לאותה ישיבה, ואכן יעמוד בדיבורו - כפי שהבטיח לאבא שבשמים. אולם בבואו ארצה, התעסק רבות בביקורים משפחתיים וחלוקת מתנות, ואת הכניסה לישיבה דחה

הוסיף הצדיק לסקור בדאגה את הבית העולה בלהבות. לפתע הזדעק, והצביע לעבר חלק של הבניין שעדיין לא אחזה בו האש: "ראו-נא שם, החלונות האלה, מדוע הם סגורים?". אחד מהקהל קפץ וקרא בהתרגשות: "אבוי! הלא ר' שמעיה הישיש ואשתו גרים שם. מי יודע מה עלה בגורלם".

משמשו של הרבי, הירש, רץ במהירות לעבר החלון הסגור. הוא פרץ את החלון, העיף מבט פנימה וזעקה נמלטה מפיו: "הם שוכבים מעולפים!". החדר היה אפוף עשן וזוג הזקנים נראו חסרי רוח-חיים. נותרו רגעים אחדים עד שהאש תגיע גם לשם.

הצדיק ושני גברים חסונים מיהרו לעזרת המשמש. השניים חדרו פנימה, ועד מהרה הוציאו את זוג הזקנים החוצה, מבעד לחלון. השניים היו חסרי הכרה, אך טיפול מסור הצליח להחזירם לחיים. הצדיק המתין עד שחזרו לאיתנם, ורק לאחר מכן עלה עם משמשו על הכרכרה, והורה לעגלון להמשיך בדרך אל עירו.

עתה היה משמשו של הצדיק אחוז התפעלות. ברור היה לו כי סירובו של הצדיק לנסוע ברכבת ובקשתו לנסוע בכרכרה דווקא היה בהם גילוי מובהק של רוח-הקודש ששרתה עליו, כדי שעל-ידי כך יינצלו זוג הקשישים.

לא התאפק המשמש ובהגיעם לבית-המדרש לתפילת שחרית סיפר את סיפור המופת אשר היה עד לו. הוא שב וסיפר זאת עד שנמצאו הכול משיחים באותו מופת.

כאשר סיים הצדיק את תפילתו חש בתכונה האופפת את חסידיו. במהרה קלט כי הסיבה להתרגשות היא הסיפור שסיפר משמשו על נסיעתם הלילה. חיך הצדיק ואמר:

"רוצים אתם לחשוב כי נעשה כאן 'מופת' או 'רוח הקודש' גלוי... אך העניין פשוט בהרבה. זה הדבר:

"כאשר רציתי לחזור לדעש אחרי ביקורי בביסטריץ עלתה לפתע מחשבה במוחי כי אולי כדאי לנסוע בכרכרה במקום ברכבת. חשבתי לעצמי, הרי אין זו מחשבה הגיונית כלל, לא מצד הנוחות, לא מבחינת המהירות ולא בהיבט של המחיר.

"אבל, הרהרתי, מדוע עלתה מחשבת שטות כזו בראשי, הלא מחשבות שטות נופלות לאדם העסוק בשטויות, ואילו אני, ברוך השם, אינני הוגה בשטויות. החלטתי אפוא שבדאי יש דברים בגו, וכדאי שאסע בכרכרה...

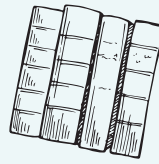
"אין זאת", סיים הצדיק ואמר, "אלא שזו הייתה הארה מן השמים שכיוונה אותי לנסוע בכרכרה, ובזכות זה ניצלו שתי נפשות מישראל".

(גל' שיחת השבוע)

הבחור הפך נבון קמעא, אולם חייג בידיים רוטטות את המספר, ולפתע הופתע ונדהם: צלצול טלפון נשמע מהמושב האחורי, וקול נעים ומוכר מאוד אמר 'שלום' - את המילה שמע גם דרך הטלפון וגם מאחורי ראשו ממש...

אכן כן! ראש הישיבה המבוקש - הוא הוא היושב מאחור! הוא שמע את העובר על הבחור, והחליט על

עוד ועוד...

מה גם, שפתאום החלו בו הרהורים וערעורים. למה שראש הישיבה יקבל אותו, הרי רק יבחן את מראהו - וכנראה ידחה אותו מיד. ובכלל, מי אמר שמתאים לו, ולמה לו באמת להיכנס לישיבה... - היצר הציף את לבו בקושיות ותירוצים, עד שהחליט כי יצא ידי חובתו בכך שהגיע לארץ, והוא כבר מזמין טיסה חזור...

יום לפני מועד הטיסה, נסע הבחור לתומו בדרכים, וביציאה מהעיר הוא מבחין ביהודי נשוא פנים הזקוק ל'טרמפ'. הבחור עוצר את מכוניתו ההדורה, הלה נכנס ומתיישב מאחור, ומכיוון שמדובר היה בדרך ארוכה למדי שהתארכה בשל פקקים - נקשרה ביניהם שיחה נעימה למדי.

הנוסע האורח שאל את הבחור למקורו ולמעשיו, והבחור - שלא היה לו ידיד אמת להשיח בפניו את לבו - סיפר בקצרה את כל העובר עליו: היתמות, הנדודים לחורל, ההצלחה הכלכלית, ההבטחה לשוב לארץ ולהיכנס לישיבה, ההתכחשות להבטחה, הנזק הכספי הכבד, ההגעה לארץ, ההחלטה להיכנס לישיבה, וההחלטה הנגדית - לוותר על הישיבה ולשוב מחר לחורל...

הנוסע הקשיב קשב רב, ובסיום הסיפור הגיב: 'דווקא בפרט אחד אני חולק עליך:

אתה אומר שראש הישיבה לא יקבל אותך, ולדעתי דווקא כן. הישיבה שלו מיועדת עבור בחורים כמורך, הוא מחפש אותם. למה שלא תנסה

להתקשר? אסייע לך - אני מכיר אישית את ראש הישיבה הזה, הנה המספר שלו. תתקשר אליו כאן ועכשיו, נראה אם הוא לא מוכן לקבל אותך...'.

הבחור הפך נבון קמעא, אולם חייג בידיים רוטטות את המספר, ולפתע הופתע ונדהם: צלצול טלפון נשמע מהמושב האחורי, וקול נעים ומוכר מאוד אמר 'שלום' - את המילה שמע גם דרך הטלפון

וגם מאחורי ראשו ממש...

אכן כן! ראש הישיבה המבוקש - הוא הוא היושב מאחור! הוא שמע את העובר על הבחור, והחליט על אתר לקבלו לישיבה! הבחור ביטל את טיסתו חזור, וכבר באותו ערב הגיע לישיבה, מקיים את הבטחתו לשוב ולשקוד על התורה!

סיפור מפעים זה, המסופר בארוכה בספר 'שפת חיים', מדהים במימדים כה רבים:

ראשית, מדהים לראות כיצד התכחשות להבטחה שניתנה לבורא עולם, 'שילמה את עצמה' בהתכחשות נגדית, כאשר חבר נאמן בוגד באמינות שניתנה לו, וממיט נזק כלכלי כבד - בסכום המדויק שהרוויח המתכחש להבטחה לבורא עולם.

אבל הרבה יותר, במידה טובה מדובה: כשהבחור כבר החליט להגיע לארץ, קבע בלבו ונפשו להתחזק, עשה את הצעד האחד כלפי בורא עולם, בורא עולם השיב לו בצעד ענק משלו, פתח לו את הפתח, סידר וגלגל את ראש הישיבה היישר למכוניתו, בכדי להבטיח שהבחור לא יאבד שנית. כי במידה שאדם מודד - מודדים לו משמים, כפי שהוא נוהג - נוהגים עמו, כשהוא לא הגון - הוא סובל מחוסר הגינות כלפיו, וכשהוא מחליט להדק את הקשר עם אבא שבשמים - הקדוש ברוך מסייע לו ומהדק את הקשר אתו מנגד!

הבה נפנים את המסר הנשגב. מסתבר, שכל ההנהגה השמימית עימנו, תלויה רק בנו, נקבעת לפי איך שאנו מתנהגים. הבה נחזק את הקשר עם בורא עולם, הבה נשקיע יותר בלימוד התורה, בתפילה כהלכה, ביראת שמים, במידות טובות - ונזכה שבורא עולם יושיט לנו יד, יעניק לנו סייעתא דשמיא לעלות ולהתעלות, וירעיף עלינו שפע מאוצרו הטוב!

פניני פרשת השבוע

נבון ומבולבל, ישב הסוחר באותו ערב, מנסה להבין איך קרה לו אסון כזה, כיצד הפקיד סכום כה גדול בידי אדם לא אמן, ששיקר ודימה אותו במצח נחושה. לפתע נזכר, כי גם הוא שקדן לא קטן: הן הבטיח לבורא עולם שישב לארץ ושקוד על התורה, ולא עמד בהבטחתו!

- ווארט יומי
- סיפור יומי
- הלכה יומית
- אור החיים הק' יומי
- פניני אביר יעקב
- זוהר יומי
- פניני הדף היומי
- זיכרון לצדיק

מחברים
הניוז היומי מבית עוז והדר - אור לישרים
ככה מתחילים את היום!

לחץ כאן להצטרפות

ישרות
למייל האישי

פנינים על הפרשה:

חובת התפילה בזמנה

וכי תזבחו זבח תודה לה' לרצונכם תזבחו. ביום ההוא יאכל לא תותירו ממנו עד בקר אני ה'. ושמרתם מצותי ועשיתם אותם אני ה'. ולא תחללו את שם קדשי ונקדשתי בתוך בני ישראל אני ה' מקדשכם. המוציא אתכם מארץ מצרים להיות לכם לאלקים אני ה' (ויקרא כב כט-לג). אפשר לרמוז על התפלה, דצריך האדם לזהר להתפלל כל תפלה בזמנה, לפי שהתפלה במקום הקרבן, כמו שכתוב (הושע יד ג) 'ונשלמה פרים שפתינו'. וכמו שהקרבן בעיניו לרצון, כך התפלה בעיניו תהיה לרצון, בלב שלם ובגופש חפצה. וכמו שהקרבן אמרינו עבר זמנו בטל קרבנו, כן התפלה ואף על גב דתקנו חכמינו זכרונם לברכה (ברכות כו.), דמי שלא התפלל ועבר הזמן יסמוך אותה התפלה לתפלה הבאה אחרת, מכל מקום אינה מוציאה ידי חובת תפלה בזמנה:

יצריכה להיות בלב שלם כקרבן

וזהו שאמר וכי תזבחו זבח תודה, תודה היא התפלה שהיא הודאה, והיא במקום זבח, לפיכך אמר תזבחו זבח של הודאה שהיא התפלה שבמקום הקרבן. לרצונכם תזבחו, דהיינו התפללו ברצון שלם ובגופש חפצה, שלא יפנה לבכם לדבר אחר:

בזמן הראוי לה כקרבן

וזהו שלא תבטלו שום תפלה בזמנה ותאמרו הרי אנחנו מתפללים אותה עם הסמוכה, רק ביום ההוא יאכל, תפלה כל יום, וכל שעה בזמנה, וזהו לא תותירו ממנו עד בקר, כל תפלה הבאה נקראת בקר לאותה שעברה, לפיכך הזהירו להתפלל כל תפלה בזמנה:

ובעיסוף ציצית ותפלין

וזהו גם כן, שתהיו מעטפים בציצית ותפלין בשעת התפלה, דתפלה בלא ציצית ותפלין, מבטלת. וזהו שאמר ושמרתם מצותי, מצותי ראשי תבות מעטפים ציצית ותפלין יחדו, ואז ועשיתם אותם, דהיינו תהיה עשיית התפלה בשלמות: (פיתוחי חותם פרשת אמור)

חובת התפילה בציבור

וכי תזבחו זבח תודה לה' לרצונכם תזבחו וגו' ולא תחללו את שם קדשי ונקדשתי בתוך בני ישראל

עצות וסגולות:

עניני תורה (ב')

היתר לימוד שלא לשמה הוא רק בהתחלה

מה שאמרו רבותינו זכרונם לברכה (סנהדרין קה:): לעולם יעסק אדם בתורה אפלו שלא לשמה, שמתוך שלא לשמה בא לשמה. והנה זה דוקא בתחלת לימודו, אבל אם התמיד בתורה ואפלו הכי נשאר עוסק בה שלא לשמה גדול עונו מנשא (ברכות יז., זוהר ח"א כה:).

(פיתוחי חותם פרשת לך לך, ד"ה ושרי)

לימוד שלא לשמה מביא הרבה רעות

וכמה רעות רחמנא לצלן נמשכות מן הלימוד שלא לשמה רק כדי להתגדל, כי נמשך מזה כשמוציא דבר מפיו אף כשיאמר לו חברו דבר אמת אינו רוצה לחזור מסברתו לשוב לאחור כדי להקרא מנצח רק עומד בדבורו ואפלו יודע שאינו אמת, ונמשך מזה מחלוקת, ונמשך מזה שיאמר על החיב זכאי ועל האסור מתר ועל הטמא טהור, וכן בהפך. אבל כשתהיה כונתו כי אם לשמה, שום נזק לא יצא מזה לעולם. (גנזי המלך, תיקון התשובה אות מ)

זהירות מלעבור על לאוין מועיל שלא ישכח התורה

דהשומר מצות לא תעשה כהלכתו, ושומר נפשו שלא לעבר על שום אחת מהן, זו סגלה שלא יבוא לידי שכחה, אף בזאת שלא יזלזל בשום אחת מהן ויהיה שומר כל שס"ה מצות לא תעשה בשונה, אחת מהנה לא נעדרה, זו סיעתא שלא יבוא לידי שכחה.

(אלף בינה, אות ב"ת ח)

השם 'ישראל' מורה על אותיות ופירושי התורה

דישראל ראשי תבות יש ששים רבוא אותיות לתורה, ועוד, ראשי תבות יש ששים רבוא אפנים לתורה, דהתורה יש לה ששים רבוא פרושים, ועל זה היה ששים רבוא בישראל, נמצא כלם ראויים לתורה. (פיתוחי חותם פרשת במדבר, ד"ה שאו)

יעסוק בתורה ולא ירפה ידי ממה

התורה, צריכה שתהיה שמורה ביד העוסק בה להגות בה יומם ולילה. ואם ירפה ידי ממה, בזה מעורר עליו הנחש העליון (זוהר ח"א קעד:).

פיתוחי חותם פרשת שמות (ויאמר אליו ה' מה זה בידך)

אם עזב התורה, ישוב לאחוז מעט וישיג הרבה

אם אדם עזב את התורה וגבר עליו יצרו, יתחיל לאחוז אפלו במעט מן התורה, ומן המעט יבוא להמרה.

(פיתוחי חותם פרשת שמות, ד"ה ויאמר אליו)

ארח שקר במחשבה ודבור, אולי תקבל תפלת:
(אלף בינה תהלים קיט מ)

קיום תרי"ג מצוות מסוגלים לקבלת התפילות

ברוך הבא בשם ה' (תהלים קיח כו). בא לרמוז דעקר עבודת ה' שתהיה תפלת האדם מקבלת ורצויה לפני המקום ברוך הוא, שיהיה זהיר לקיים רמ"ח מצוות עשה, ולשמר עצמו מלעבר על מצוות לא תעשה, דזהו העקר, כמו שאמר הרשב"י עליו השלום כמה פעמים (זוהר ח"א כד. ח"ג קי: רכב: רעג: רעה:): על פסוק (שמות ג טו) 'זה שמי לעלם זה זכר'. שמי עם י"ה שס"ה, זכרי עם ו"ה רמ"ח, זהו העקר. זה שבא לרמוז כאן ברוך הבא. ברוך גימטריא רכ"ח, הבא ברבוע גימטריא עשרים, עם רכ"ח גימטריא רמ"ח, לרמוז על רמ"ח מצוות עשה. שם יה"ה גימטריא שס"ה עם הכולל, לרמוז על שס"ה מצוות לא תעשה. והכונה, דלמי יאמר ברוך הבא בשם ה' ברכונכם מבית ה', למי שמקיים מצוות עשה ומצוות לא תעשה:
(בגדי השרד)

תפילה לקבלת התפילה

כמה ימי עבדך מתי תעשה בודפי משפט (תהלים קיט פד). בזה רצה לומר, דהמונעו מן הטובה שהוא מבקש הם המקטרגים הרודפים אחריו ומקטרגים עליו שלא תתמלא שאלתו. דמצד ה' יתברך הוא רחמן מלא רחמים, ודרך להטיב עם בריותיו, ובפרט למבקש מלפניו יראה וחכמה דפותת לו שער ומקבל תפלתו, והעכב בא מצד המקטרגים, כמו שאמר רבותינו ז"ל (ברכות יז.) 'מי מעכב, שאור שבעסה מעכב'. ועכשו בא לומר, דגלאה להתפלל ולצפות ועד מתי יתארך הדבר, כי אין השנים של אדם ארכים כל כך, ועוד, מי יאמין בחייו, ואם לא עכשו תקבל תפלתו, אימתי. וזה כונתו, אמר, ידעתי שכל מה שאני מתפלל ומתחנן לפניך שתקבל שאלתי ועדין לא קבלת אותה, אין העכב מצדך חס ושלום, שאתה רחמן מלא רחמים וימינך פשוטה לקבל שבים מיד ולא לתור, אבל שאור שבעסה מעכב, ובדרך פת וגבורה להדיחם ולהטרידם מעלי. וימי קצרים, כמו שכתוב (איוב יד א) 'אדם ילוד אשה קצר ימים ושבע רגז וכו', ומתי תדחם מעלי:

יבקש להברית המקטרגים כדי שתתקבל בקשתו להשגת ההזרה

וזהו שאמר כמה ימי עבדך, דהינו, הלא ימי קצרים, ומתי תעשה בודפי משפט, הם המקטרגים עלי. ובדרך לעשות בהם משפט ולדחותם מעלי, ועל זה אני מתפלל ומתחנן לפניך שתעשה משפט בהם ותטרידם מעלי כדי שתעשה שאלתי:
(אלף בינה, תהלים קיט אות כ)

אני ה' מקדשכם (ויקרא כב כט-לב). הזהרו מלהתפלל יחיד, שהעקר היא תפלת הצבור. ואמרו רבותינו זכרונם לברכה (ברכות ח.), כל מי שיש לו בית הכנסת בעירו ואינו נכנס שם להתפלל, נקרא שכן רע. וזהו שאמר ולא תחללו את שם קדשי, דהינו להתפלל יחיד, את ראשי תבות תפלת אחד, דבזה איכא חלול ה' בדבר, דאיכא בית הכנסת בעיר ואינו בא להתפלל. ועקר קדוש שמי הוא בתפלה בעשרה:

וזהו שאמר ונקדשתי בתוך בני ישראל, שהם עשרה. אני ה' מקדשכם, כשתהיו ברים, אני מוריד קדשתי עליכם. וחובה עליכם כל מה שצויתי לכם תעשו, כי כשהוצאתי אתכם מארץ מצרים, על מנת כן הוצאתי אתכם:

(פיתוחי חותם פרשת אמור)

התפילה צריכה להיות ביראה ובשמחה

והנה תפלה גם כן הנקוד שלה הוא נקוד יראה, להורות דעקר התפלה הוא שתהא במורא, שידע האדם שהוא בביתו של מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא, והוא מצוי שם, וצריך שיהיה מוראו עליו. ועוד, צריך האדם שתהיה תפלתו בשמחה, שמחה שאין למעלה ממנה שזכה לשרת לפני מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא, וכמו שנאמר (תהלים ק ב) 'עבדו את ה' בשמחה'. וצריך שתהיה השמחה ביראה ולא בקלות ראש, דנקוד 'שמחה' הוא נקוד יראה, להורות שתהיה השמחה ביראה, ומשום הכי פסוק אחד אומר 'עבדו את ה' בשמחה', וכתוב אחר אומר (שם ב יא) 'עבדו את ה' ביראה', לומר לך ששניהם צריכים, משום הכי נקודותיהם שוים: (מחשוף הלבן פרשת תרומה)

חשיבות התפילה בפה נקי ושמור

והפה המוציא דברי תורה ודברי תפלה וברכות של מצוות, צריך שיהיה הפה נקי מדברי שקרים ודברים בטלים, דלא שיר פה מאוס ומטנף לשרת לפני ה' ולהיות תקון לעולמות עליונים על ידו. וכמו שכתוב (ישעיה סו כ) 'כאשר יביאו בני ישראל את המנחה בכלי טהור בית ה', דבעינן מנחה טהורה בכלי טהור. ובפרט בתפלה דתלויה בלב, דעל ידה עולים העולמות. ואם היה הפה דובר שקרים ואון ומרמה, איך יעלו על פיו העולמות, על זה נאמר (בבא קמא צד.) 'אין זה מברך אלא מנאץ'. על כן צריך לזהר מי שרוצה שתקבל תפלתו, שישמר פיו ולשונו שמירה מעלה, דאז תקבל תפלתו [וכו]: והעוד צריך שיסיר מלבו וממעשיו כל דבר רע וישתדל בכל כחו לעשות הטוב, ואז יהיה ראוי שיתקנו העולמות על ידו. וזהו שכתב כאן (תהלים קיט קד) מפקודיך אתבונן, דהינו, מתפללותיך אני מתבונן שעל ידי מחשבה ודבור עולים העולמות, ואם כן צריכים המחשבה ודבור שיהיו ברים ונקיים הרבה, על כן גם אני שנאתי כל

מסכת יבמות דף סב-סח

גיל הנישואין

בגמ': בבקר זרע את זרעך. (יבמות סב, ב.)

במשנה באבות (פ"ה כ"ד) שנינו בן שמונה עשרה לחופה. ופירש רש"י מפני ש"ח פעמים כתוב אדם בבראשית מויאמר אלקים עד ויבן את הצלע. והרשב"ץ (בספרו מגן אבות) ביאר שמדומז הדבר בכתוב והוא אשה בבתוליה יקה, "והוא" בגימטריה י"ח. וכן הביא החיד"א (נחל קדומים אמור ג) בשם דורשי רשומות. אולם הרמב"ם (אישות פט"ו ה"ב) כתב שהחיוב מגיל שבע עשרה. וביאר הלבוש (אה"ע סי' א סק"ג) שיש לדבריו אסמכתא מלשון הפסוק לא טוב היות האדם לבדו ט"ב בגימטריה י"ז, כלומר שאומר הקב"ה שאין האדם טוב שיהיה לבדו שהרי הוא יותר מבן ט"ב, שהרי אדם הראשון היה בעת בריאתו כבן עשרים. ומבואר מזה שמבן ט"ב ואילך – מצא טוב, כלומר שכשימצא האדם את עצמו בן ט"ב אז ימצא אשה. והמגיד משנה כתב שמצא כמה נוסחאות בספרי הרמב"ם ויש מהן שכתוב מבן י"ז וקשה ע"ז מהמשנה באבות שנאמר בה בן י"ח לחופה. וכתב שאם הנוסחה מבן י"ז אמיתית יש לפרשה משעברה שנת י"ז והוא בן י"ז שלמים. אך כתב שלדעתו הנוסחה מבן שמונה עשרה אמיתית, ופירושו משנכנס לכלל י"ח.

והגר"ח קנייבסקי (תורת השידוך) ביאר בדעת הרמב"ם שבאמת כוונת הרמב"ם גיל י"ז ממש ואין הדברים סותרים לדברי המשנה, שכוונת המשנה לחופה ונישואין והרמב"ם דיבר באידוסין שזה יהיה בגיל י"ז כדי שתהיה החופה כשהיה בן י"ח שהרי היו נותנים לבתולה י"ב חודש בין האידוסין דהיינו הקידושין לנישואין. והמעשה רקח (על הרמב"ם שם) כתב שבכל הנוסחאות הגירסא ברמב"ם ט"ז או י"ז [וכגירסא זו הביא הבית יוסף] ומקורו מקידושין (ל). א"ל רבא לרב נחמן אדידך על צוארי דברין משיתסר [-ט"ז] ועד עשרים ותתי, וי"א מתמני סרי [-י"ח] עד עשרים וארבע ע"ש. ופירש רש"י בלשונו הראשון בעוד ידך תקיפה על בנך קודם שיהיה גיל י"ח

ו) כתב שהוא הזמן הבינוני לאיש שאינו שטוף ביצרו. וכ"כ בסדר היום (בפ' משנת בן ה' שנים) שגם התלהבות היצה"ר אינה כ"כ גדולה ואפשר בנקל להנצל ממנו אם אין לו חברים רעים שילמד מהם. והמהר"ל (דרך החיים אבות פ"ה) ביאר שכשהאדם בן י"ח נשלם גידולו בקומתו ולכן מאז צריך להשלים עצמו גם באשה. ובשו"ת חקרי לב (אה"ע סוס"י א) כתב שהוא משום שנאמר בסוטה (מד.) למדה תורה דרך ארץ שיבנה אדם ביתו ויטע כרמו ויקבץ ממון לפרנסתו ואח"כ ישא אשה. ושיערו חז"ל שהוא עד גיל י"ח שנה. (ואם יש ענין להקדים ולישא בגיל י"ג ראה בטוש"ע וב"י שם ס"ג ובלבוש שם סק"ג וברכ"י שם סק"ז).

יקבל תוכחתך השיאו אשה דאז הגיע זמן לכנוס. ופסק הרמב"ם כמאן דאמר מבן ט"ז והמשנה באבות היא דעה אחרת. ומה שכתב הרמב"ם בן ט"ז או י"ז כוונתו כל אחד לפי חריפותו. (ראה עוד בדעת הרמב"ם בב"ח ובפרישה, ובברכי יוסף י"ד סי' רמה סק"ג ובדבריו אה"ע סי' א סק"ו, שו"ת שואל ונשאל ח"ה אה"ע סי' א, סדר היום).

בן י"ח ולא בן י"ג כשאר המצות

הנה במה שאמרו חז"ל שמצות נישואין צריך לקיים משהיה בן י"ח ולא בן י"ג כשמתחייב בשאר המצות, ביארו בבית שמואל ובחלקת מחוקק (אה"ע סי' א סק"ג) שהוא משום שעריך ללמוד גמרא שזמנה מגיל ט"ו ואילך, לכן יעסוק ג' שנים בתורה ואח"כ ישא אשה וכדברי חז"ל בחולין (כד:): שתלמיד שלא ראה סימן יפה במשנתו שיעורו ג' שנים. ובשו"ע הרב (תלמוד תורה פ"ה ה"א) הוסיף שאף למ"ד בחולין שזמן הלימוד הוא ה' שנים מ"מ יוכל ללמוד גם אחר הנישואין שנים או שלוש שנים בלי טרדא קודם שיוליד בנים הרבה. ובספר טעמי המצות להרדב"ז (סי' קכב) כתב שקים להו לחז"ל שעד זמן זה אין הזרע מתבשל יפה ואין ראוי להוליד כ"כ. והב"ח (ח"מ סי' ז) ביאר שבי"ח שנה כבר הגיע האדם לרביע שני ושכלו שלם לירד לעומקו של דין ליכות ולחובה לכן אמרו חז"ל בן י"ח לחופה. ובמנורת המאור (נר ג כלל

המנהג לחטוף את החלה שבצע עליה החתן

בגמ': ומוצא אני מר ממות את האשה וגו'. (יבמות סג, א.)

בברכות (ח.) מסופר שבמערבא כשהיה אדם נושא אשה היו אומרים לו מצא או מוצא, מצא שנאמר מצא אשה מצא טוב ויפק רצון מה, מוצא שנאמר ומוצא אני מר ממות את האשה וגו'. ובחפץ חיים (לשון הרע כלל א באר מים חיים ס"ק יג) הקשה שהרי לשון הרע אסור אפילו בדרך רמז ואסור אפילו על אמת אם אין תועלת מזה

אשה אחת לפניו שמלה את בנה הראשון ומת וכן את השני ומת והשלישי הביאתו לפניו וראה שהוא אדום ואמר לה המתני עד שיבלע בו דמו וכו' ומלו אותו וחיה, הרי שהתיר למולו אחר שיבלע בו דמו, מ"מ א"א להביא משם ראייה כיון שיתכן שדווקא שם שראינוהו שלא נבלע בו דמו אומרים אנו שמסתמא גם הראשונים היו אדומים אלא שלא הבחינו בזה שהרי גם בשלישי רק ר"ג הבחין. משא"כ בנידונינו שהאשה מלה בניה הראשון והשני ולא היה בהם שום סימן של חולשת כח ומתו א"כ הוחזקה בכך שבניה מתים מחמת מילה ולא תמול את השלישי כלל.

וכתב לישב בדוחק שכיון שר"ג לא ראה את שני הילדים הראשונים היה צריך לחוש שמא הראשונים לא היו אדומים ואעפ"כ מתו ואיך התיר למול את השלישי אחר שיבלע בו דמו, הרי לכל הפחות היה לו לחקור ולברר אם היו הראשונים ג"כ אדומים. אלא בודאי שמחמת מיתת הראשונים אין סיבה אלא שלא למול את השלישי ביום השמיני אבל לאחר שיתחזק מותר. והוסיף הגוב"י שכשצוה ר"ג להמתין בודאי ג"כ הזהיר שיהיה בריא וחזק משום שמסתמא לא התיר למולו באותו הרגע שהופסקה בו האדמומיות כיון שמן הסתם הוא עדיין חלש משום שלא נבלע בו דמו עד עכשיו. וא"כ יש מקור לשיטת הרמב"ם הנימוקי יוסף הטור והשולחן ערוך. והורה הנודע ביהודה למעשה בתינוק שהיה כבר בן שלוש שמתו שלשת אחיו מחמת מילה שאם רואים על התינוק שהוא בריא וחזק כדרך שאר בני שלוש שנים ומראה פניו צהוב ולא ירוק אפשר למולו. אך יעץ להשגיח שיהיה ביום שהאור זך. וסיים שכדאית היא מצות מילה שתגן עליו שלא ינזק כלל. (ראה עוד בדבריו שם בדעת ר"ג ובהגהת בנו).

אולם בישרש יעקב כתב שמשמעות דברי התוספות בכמה מקומות (ראה גיטין כח: זבחים עה. מנחות סב: בכורות סא:): שאכן לא ימול לעולם ודלא כהפוסקים הנ"ל. והוסיף שהתוספות לשיטתם במה שכתבו בחולין (ד:): שאין נחשב מתו אחיו מחמת מילה אלא כשנימולו כשהם גדולים ומתו. וכיון שכן מובנת שיטתם למה לא ימול לעולם כיון שכבר הגדילו ואעפ"כ מתו.

רבי עקיבא איגר (דרכי חיים ושלום בשם תלמידו והובא בס' מדור"ח רעק"א עה"ת) שאמר שהוא מיוסד על דברי הגמרא הנ"ל שכשהיה נושא איש אשה במערבא היו אומרים לו מצא או מוצא, מצא דכתיב מצא אשה מצא טוב מוצא דכתיב ומוצא אני מר ממות את האשה, לכן חוטפים ממנו פרוסת "המוציא" לרמז פן נלכד ח"ו ברשת המוצא אני וגו' וחוטפים זאת מידו שלא ישאר לו מן "המוציא" אני וגו'.

מתו אחיו מחמת מילה

בגמ': מלה הראשון ומת שני ומת שלישי לא תמול רשב"ג אומר שלישי תמול רביעי לא תמול. (יבמות סד, ב).

בשור"ת נודע ביהודה (מהדור"ת יו"ד סי' קסה) דייק מלשון זה שנאמר בסתמא שלישי לא תמול, שמשמע שלא למולו כלל, וכן העתיקו הר"ף והרא"ש בסתם שלישי לא תמול ומשמע שלא למולו כלל. אבל הרמב"ם (מילה סופ"א) והטור (יו"ד סי' רסג) והנימוקי יוסף (בסוגייתנו) כתבו שלא תמול השלישי בזמנו אלא ממתנים עד שיגדל ויתחזק כוחו. וכן פסק בשור"ע (יו"ד סי' רסג ס"ב), והקשה בנודע ביהודה מנין לפסוק כן הלא בגמרא נאמר בסתמא שלישי לא תמול ומשמע לעולם. ואעפ"כ שבמסכת שבת (קלד.) הובא בביריתא מעשה בר"ג שהלך לכרכי הים ובאה

להבא ואין שום הבדל באיסור זה אם מספר על אדם אחר או על אשתו. וכתב לישב ע"פ דברי הרמב"ם (דעות פ"ז ה"ה) שדבר שהתפרסם כבר בפני שלשה המספר אח"כ אין בו משום לשון הרע ובלבד שלא יתכוין להעביר את הדבר שיתגלה יותר. וא"כ יש לישב שהרגילות שאשה רעה שאפשר לומר עליה שהיא מר ממות בודאי התפרסם הדבר מכבר לפחות בפני שלושה וא"כ מה שמספר הבעל שהיא רעה אם אינו מתכוין להעביר את הדבר הלאה אינו עובר ע"ז באיסור לשון הרע.

ובבן יהוידע (ברכות שם) הקשה איך יכרינה כ"כ מהר בעודו חתן יעוין שם בדבריו. ומבואר בדבריו ובדברי החפץ חיים שנקטו שבמערבא היו שואלים אותו מצא או מוצא. אולם בעל הר"ף על העין יעקב (בכת"י והובא במבקשי תורה לג - לד עמוד קי) האריך לבאר שבאמת אין מבואר בגמרא שהיה זה בלשון שאלה אלא "אמרי ליה" כלומר שהיו מודיעים לו ומדריכים אותו לפני מה הוא עומד שיתכן שיהיה אצלו מצא אשה מצא טוב ויתכן שח"ו להיפך ראה שם. ולדבריו אין מקום לקושית החפץ חיים שהרי אין כאן שום חשש איסור לשון הרע, וגם לא לקושיית הבן יהוידע שאכן עדיין אינו מכירה.

♦ ♦ ♦

בביאור הטעם שדרך העולם לחטוף מן החתן את פרוסת המוציא, הובא בשם

להזכיר טל בימות החמה אינו חוזר כיון שהדין הוא שאם הזכיר טל במקום גשם יצא, אך אם אין הוא רגיל להזכיר טל א"כ לא הזכיר לא טל ולא גשם וצריך לחזור. וכן בימות החמה עד שלשים יום בודאי הזכיר גשם וצריך לחזור.

והביא הטור (או"ח סי' קיד) שהמהר"ם מרוטנבורג היה רגיל לומר בשמחת תורה ברכת אתה גבור תשעים פעמים עד משיב הרוח ומוריד הגשם כנגד שלשים יום שאומר כן כל יום שלשה פעמים, ומעתה אם יסתפק איך התפלל לא יצטרך לחזור. והביא ראיה מהדין המבואר בבבא קמא (כד.) שלשה פעמים שמבואר בבבא קמא (כד.) שאם ריחק גניחותיו זו מזו הרי הוא מועד וכל שכן אם קירב גניחותיו ונגח ברציפות שנהיה מועד ע"י זה. וא"כ גם לענינינו כיון שלאחר ל' יום אם הוא מסופק אינו צריך לחזור כ"ש תשעים פעמים ביום אחד. אך רבינו פרץ כתב שאין הגידון דומה לראיה כיון ששם הטעם משום שהוחזק לנגוח ואם הוחזק בשלש רחוקות כל שכן בשלש קרובות, אבל בגשם שתקנו להזכיר בתפילה והדבר תלוי בהרגל לשונו לא שייך לומר כן.

ובביאור מחלוקתם הביא הבית יוסף שם בשם האבודרהם, ששיטת רבינו פרץ שאין דין גשם כדין שור המועד כיון שהדבר תלוי בהרגל לשונו, ואע"פ שהרגל לשונו לומר מתחילת אתה גבור עד משיב הרוח בלבד בלי הברכה הראשונה מן אבות, אין בזה כדי שיהיה מוחזק לרגל כשמתחיל

אך בשו"ת כתב סופר (יו"ד סי' קיח) תמה על מה שכתב החתם סופר שלהפוסקים שמתירים למסור הנפש על מצוה קלה יותר לו למסור עצמו למיתה על מצות מילה, שהרי גם הם לא כתבו שמוחר הדבר אלא כשנכרי רוצה להעבירו על הדת. טעם נוסף לחלק כתב הכת"ס שדווקא באופן שהוא מחויב במצוה וכופים אותו לעבור העבירה מותר הדבר כיון שהמצוה קיימת והוא חייב בה ורוצים למונעו מלקיימה והוא מוסר את עצמו על קיום מצוה. אולם כשמתו אחיו מחמת מילה הוא פטור לגמרי מן המצוה ואין עליו חיוב כלל, ואם ימול עצמו אדרבה תהיה עבירה בידו. (וע"ע פתחי תשובה סי' רסג סק"ה).

שלשה פעמים הוכחה או הגילות

בגמ': אין השור נעשה מועד עד שיעידו בו שלשה פעמים. (יבמות סה, א.) בירושלמי (תענית פ"א ה"א) מבואר שהמתפלל בתחילת ימות החמה או הגשמים ואינו יודע אם הזכיר מה שהיה צריך להזכיר לפי עונה זו (כגון משיב הרוח ותן טל וכדו'), אם הוא בתוך שלשים יום בודאי התפלל כפי שהיה רגיל ועדיין לא הזכיר ההזכרה החדשה שהיה צריך להזכיר. ופסק בשולחן ערוך (או"ח סי' קיד ס"ח) שבימות הגשמים עד שלשים יום בודאי לא הזכיר את הגשמים ואם יש לו ספק אם הזכיר בודאי לא הזכיר, לכן אם הוא רגיל

ועי"ש מש"כ ע"פ שו"ת בית אפרים (יו"ד סי' נז). אך מסקנת דבריו שאולי התוספות מודים שאחר שיגדל ויתחזק כוחו יש למולו אם אחיו נימולו בקטנותם ומתו ראה שם.

ובשו"ת חתם סופר (יו"ד סי' רמה) הביא מקור לשיטת הראשונים מדברי הגמרא על פי ביאורו של הרשב"א לעיל (ע.) על דברי הגמרא (סו.) שמקשה על הכלל שכל מי שאינו אוכל בתרומה אין אחרים אוכלים מחמתו תרומה הרי כהן ערל שאינו אוכל בתרומה ואעפ"כ מאכיל את עבדיו בתרומה. ומשינן דפומיה כאיב ליה. וביאר הרשב"א שזוהי מניעה חיצונית כיון שעומד הוא למול לכשיבא א"כ נחשב הוא אוכל ולכן הוא גם מאכיל. עפ"י כתב החתם סופר שאם יתכן שיהיה ערל בעולם שלא יהיה אפשר למולו לעולם א"כ הדרא קושיה לדוכתה איך הוא מאכיל. אלא מוכרח שלעולם יש לצפות לישועת ה' ויבוא יום ויראו בו סימנים שהוא בריא ואפילו אם מתו אחיו מחמת מילה מ"מ ימתין עוד זמן יותר ויותר ויתכן שרק לעת זקנתו יוכל למול, ועכ"פ מוכח שרוב האנשים אינם מתים כשהם ערלים אלא עד שימותו כבר יתרפאו וימולו. שאם לא כן לא היה נחשב בגדר אוכל וממילא גם לא היה מאכיל את עבדיו כיון שיש כאן לפחות ספק אם יוכל לאכול בתרומה לעולם.

והוסיף החתם סופר שהוכחה זו היא גם לשיטת הפוסקים הסוברים שאם רוצה אדם למסור נפשו על קידוש ה' גם על מצוה קלה שאינה בכלל העבירות שנאמר עליהם יהרג ואל יעבור הרשות בידו (ראה ט"ז וש"ך יו"ד ריש סי' קנז), וא"כ לכאורה היה מקום לומר שאפילו אם הערל אינו יכול להיות נימול כל חייו נחשב אוכל כיון שיכול למסור את עצמו על קיום מצות מילה ולמול עצמו ולמות. ואין ראיה מדברי הרשב"א, אולם כתב החתם סופר שעדיין הראיה במקומה עומדת, כיון שאם אינו יכול למול לעולם עדיין לא יהיה נחשב אוכל, שהרי אם ירצה למול עצמו ולמסור נפשו קרוב הדבר שימות כמו שמתו אחיו מחמת מילה אלא שיחשב קדוש המוסר עצמו למיתה על זה. אך לענין תרומה יהיה אדם זה נחשב בעינינו לעולם או ערל או מת ואף פעם לא יוכל להאכיל בחייו. וכיון שנחשב אוכל מוכרח הדבר שיבא וימול.

מוחלט הדבר כהביאור האחד שהוא מועד לכולם.

השאלת כלים לגוי כדי לפוטרים מטבילה

בגמ': כהן ששכר פרה מישראל אף על פי שמזונותיה עליו לא יאכילנה כרשיני תרומה. (יבמות סו, ב).

דנו הפוסקים בדבר מאפיה יהודית שקנתה מחו"ל הרבה תבניות מנידוסטה מיוחדות, שאסור להרטיבן במים, ואם ירטיבום במים יחלידו ויתקלקלו, ובעלי המאפיה שואלים כיצד יוכלו להשתמש בכלים אלו שהרי א"א לטובלם, ואם יהיה מותר להשתמש בכלים באופן שיעבירו אותם לרשות גוי במכר או במתנה, ואח"כ אותו גוי ישאל או ישכיר לבעל המאפיה את הכלים, שכיון שרק כלים שקנה ישראל מנכרי צריכים טבילה, נמצא שאם ימכרום לנכרי ויהיו בבעלותו יהיו פטורים מטבילה. ולכאורה יש לומר שהדבר מותר שהרי בשו"ע (יו"ד ס' קכ סט"ז) נפסק שאם שכח להטביל כלי לפני השבת, יתננו לגוי במתנה ואח"כ ישאלנו ממנו, אך בפתי תשובה (שם ס"ק טז) כתב בשם הרשב"ש (ס' תסח) שחוכך בהיתר זה וכתב שהו כהערה ואסור.

וכתב במשנ"ב (ס' שכג ס"ק לה) בדעת השו"ע שעכ"פ לאחר השבת צריך להטבילו אף שהכלי שייך לגוי מכיון שלבסוף יהיה

כשנגח בפעם השלישית אף שגם עתה אפשר לומר שמקרה הוא ואין בינו לבין הפעמים הקודמות שום שייכות, מ"מ כיון שיש לנו אפשרות להסביר את שלשת הנגיחות ע"י טעם אחד שהוא שור מועד עדיף להסביר כך. וכשם שאם ישנם כמה קושיות ועל כל קושיא יש תירוץ בפני עצמו אך יש ג"כ תירוץ נוסף המתיר את כל שלשת הקושיות שתירוץ זה עדיף ומתקבל יותר, וגם לגבי שור עדיף לומר שהוא מועד שזוהו כעין תירוץ אחד על כל שלשת הנגיחות. (ראה חזון יחזקאל שם שהאריך בזה, וביאור זה ידוע בשם הגר"ח). [וביאור זה מתאים יותר עם הביאור הנ"ל שהענין בשלשה פעמים הוא מפני שבכך יש הוכחה על טבעו של השור ולא שע"י זה הורגל לנגוח].

אולם אחד מן האחרונים הקשה על ביאור זה שהרי כל מה שעדיף לומר תירוץ אחד על פני כמה תירוצים נפרדים אין זה אלא במקום לומר שלשה תירוצים ויותר, אבל כשיש לבאר שני טעמים למה אירע הדבר עדיין אין עדיפות ליתן טעם אחד עליהם, וא"כ באופן שהשור נגח בכל נגיחה דבר אחר וכגון שבפעם הראשונה נגח אדם ובשניה שור ובשלישית חמור, הדין הוא שהוא ג"כ מועד לאדם אע"פ שבאופן הרגיל הדין הוא שהשור המועד לנגוח בהמה אינו מועד לאדם (ראה ב"ק לז). הרי אפשר לומר שני טעמים שלשור ולחמור הוא מועד ומה שנגח אדם לא היה זה אלא מקרה ולמה

להתפלל לפי הסדר מברכת מגן אבות ואח"כ אתה גבור. והמהר"ם סובר שאין לחלק בכך. ביאור נוסף הביא הבית יוסף בשם מהר"י אבוהב שאין הדבר דומה שבשור שנגחנותו הוא טבע רע א"כ כשיעשה כן בקירוב הדבר מורה שהוטבע בו יותר הטבע הרע, משא"כ אילו נגח בריחוק היה אפשר לומר בכל מקרה בפני עצמו שאין זה אלא מקרה. אבל כאן שהדבר תלוי בהרגל הלשון, אין הלשון מתרגלת כ"כ כשחוזר על הדברים בקירוב.

ובקהילות יעקב (ב"ק ס' כט, נדה ס' סו) הביא ביאור נוסף במחלוקתם שנחלקו בחקירה בביאור הדבר שאם נגח שלשה פעמים נחשב למוחזק שדרכו לנגוח ונקרא שור מועד, אם ע"י שלשה פעמים יש ראייה והוכחה שדרכו בכך ואין אומרים שהיו אלו מקרים היוצאים מגדר הרגיל, או שע"י שנגח שלשה פעמים מזה עצמו הורגל ונהיה הדבר בטבעו לנגוח. ועי"ש מה שדן בזה ומה שכתב שחקירה זו היא גם בוסתות נשים שגם בזה ישנו ענין זה של קביעה ועקירה ע"י שלשה פעמים. ולפ"ז ביאר שרבינו פרץ סובר שענין שלשה פעמים הוא ראייה והוכחה על טבעו של השור לכן אם טבעו כך בנגיחות רחוקות בודאי וכל שכן הוא שגם אם קירב נגיחותיו יש הוכחה על טבעו. מה שאין כן בשלשים יום לגבי משיב הרוח הוא מפני שעל ידי זה הוא מתרגל לזה ובזה יועיל יותר זמן ארוך להתרגל מזמן קצר. אך המהר"ם סובר שגם ענין הנגיחות שלשה פעמים הוא מפני שעל ידי זה הוא מתרגל לנגוח ואם לגבי זה הוא גם כשקירב נגיחותיו א"כ גם במשיב הרוח באופן זה יתרגל להזכיר. (וראה בשיעורי הגר"ד פוברסקי זצ"ל בבא קמא ב: על דברי התוספות ד"ה ומלתא. וראה עוד קובץ דברי תורה ס' לז).

שור מועד – תירוץ אחד על שלשה קושיות

בחזון יחזקאל (בבא בתרא בתחילת ההשמטות והמילואים לחידושים) ביאר מפני מה ע"י שלשה פעמים שהשור נגח הוא נעשה ע"י מועד, והוא מפני שכשנגח בפעם הראשונה היה מקום להסביר שהיה זה מקרה בלבד וכן בפעם השנייה ג"כ עדיין היה מקום לטעון שגם זה מקרה הוא ואינו שייך למה שבפעם הקודמת נגח, אולם

לחשוש שמא ואולי יקרה על צד המיעוט איזה קלקול והחולה יוכל להסתכן על ידי כך אם לא תשמע מיד ההתרעה או לא ישימו לב אליה, כשם שבאמת בתי חולים אין חוששים למעשה בדומה לזה על מערכות אלו. וכן הדרך ברוב הבתי חולים בכמה וכמה עניינים לטפל בחולה באופן זה, ואין פוצה פה למחות על כך.

והגם שיש לעומת האמור כלל שני שאין הולכין בפיקוח נפש אחר הרוב, אבל בשו"ת בני ציון (ס' קלז) כתב שאע"ג דכלל בידיו דאין הולכין בפיקוח נפש אחר הרוב, זה דוקא ביש ודאי סכנת נפש לפנינו כגון במי שנפל עליו הגל ואין ידוע אם הוא ישראל או נכרי, שאז חוששים אפילו למיעוט דמיעוטא, אבל אם אין לפנינו ענין של פקוח נפש רק שיש לחשוש לסכנה שיכולה לבא, בזה אזלינן בתר רובא כמו לענין איסורא, שאם לא כן איך מותר לירד לים ולצאת למדבר שהם מהדברים שצריכין להודות על שניצולו, ואיך מותר לכתחילה להכנס לסכנה ולעבור על ונשמרתם מאד לנפשותיכם, אע"כ כיון דבאותה שעה שהולך עדיין ליכא סכנה הולכין אחר הרוב. ועוד הוסיף להביא ראייה ממה שאמרו בגמרא (ברכות לג) שאפילו נחש כרוך על עקבו לא יפסיק מתפילתו כיון שנחש אינו נושך ברוב הפעמים יע"ש, ובראייה זאת מנחש עמד גם בגליון מהרא"י (ברכות פ"ה מ"א), והוכיח גם כן מזה שבכלל ענינים כאלה אין לנו לראות את הנולד כי אם רק באותה שעה יש חשש סכנה עיי"ש. ואם כן גם בנידוננו, מכיון שכעת כפי שלפנינו אין במערכת זו אשר היא בפעילותה כל סכנת יתר לחולה המסוכן מאילו כח אדם היה צמוד ומשגיח עליו, והחשש הוא רק על העתיד אולי להולד על הצד המיעוט במקרה של קלקול, ולפן גם לא יתריעו מסלולי ההתרעה, או לא יענו מיד וכדומה, אם כן יש לילך גם בזה בתר רוב ולא לחוש לכך.

ועיין בספר שו"ת שם אריה (חיו"ד סי' כז) שכתב בזה"ל, ודע דאף בדברים שיש בהם סכנה מכל מקום בדבר שהוא ממנהגו של עולם ודרך הכרח אין לחוש. וביתירה מהאמור, אמרו והאידנא דדשו בה רבים שומר פתאים ה'. ועל אפשר להשתמש במכונה הנ"ל.

באופן זמני שבוזה התירו בשו"ע. אך עיין בדרכ"ת (יו"ד סי' קכ ס"ק יב) שכתב בשם השולחן גבוה (שם ס"ק יא) שבכל דבר שא"א לטובלו מחמת גדלו וכבדו וכיוצ"ב יתן הכלי לגוי במתנה וישאילנו ממנו ומותר לו להשתמש בכלי זה לעולם, ובשו"ת מנח"י (ח"ה סי' ככו) הביא את דבריו לענין כלים חשמליים שא"א לטובלם.

התקנת מכונה אוטומטית להשגחה על מצבו של חולה מסוכן

בגמ': קסבר אין חוששין למיעוטא. (יבמות סז, ב.)

הפוסקים נשאלו על אודות התקנת מכונה אוטומטית להשגחה על מצבו של חולה מסוכן, שרוצים לעשות כן כדי שלא יצטרכו בני אדם להשגיח עליו, ובכלל מערכת זו היו מכשירי אזעקה שיפעלו בזמן סכנה. ודנו הפוסקים אם יכולים למסור השגחה על אדם ביד מכונה.

וכתבו הפוסקים שהרי כלל גדול בהלכה הוא, שתמיד בכל ספק איסור הולכים אחר הרוב ולא חוששין למיעוט כמבואר בסוגיין, ולכן מכיון שבנידוננו בדרך כלל ועל פי הרוב, תשגיח המכונה כראוי, אין

נשקע הכלי תחת ידו חשיב כשולו, ומ"מ יטבילנו בלי ברכה. אך בכה"ח (שם סק"ג) הביא דעת הכנה"ג שמעיקר הדין כל זמן שהוא שאול אין צריך להטבילו.

ובשו"ת שבט הלוי (ח"ט סי' קסז) כתב שלמעשה הדברים חמורים, דמי יימר שבאופן כזה התירו חז"ל להשתמש כל הימים בכלים הללו כאדם העושה תוך שולו, ואין לגוי שום זכות לחזור משאלה זאת וכל ההפסדים וכל האונסים כולל זכות מכירה על ישראל, והוכיח מסוגייתנו שבאופן כזה שכל ההפסדים והאונסים וזכות המכירה של ישראל שחשיב שלו ממש כיון דזכות המכירה, ויוקרא חזלא ביד ישראל ולא על הגוי, וכמו שאמרו בכהן ששם פרה מישראל לפטמה אע"פ שיש לישראל חלק בשבח הואיל וגופה לכהן, שהרי שמה על עצמו, הרי זה מאכילה תרומה.

וכתב שמלבד זה יש בדבר הערמה עצומה, להשתמש באלפי כלים אלה בדרך שאלה ושכירות שאינם אלא לפנים בעלמא, וע"כ כתב שאין להתיר להשתמש בכלים בהיתר הנ"ל, וסיים שבודאי אפשר לטובלם ויש עצות שלא יעלו חלודה ועיקר סבת השואלים שלא לטובלם בשביל הטירחא הגדולה של טבילת רבבות כלים, ע"כ בכהאי גוונא הכל מודים למש"כ הרשב"ש (הר"ד לעיל) שאין לעשות כן משום שהיא הערמה, ואינו דומה לשימוש בכלי בדרך זו

הרה"ק רבי יוסף מאיר ווייס זי"ע האדמו"ר מספינקא ובעל אמרי יוסף ו' אייר תרס"ט

כבוד יותר מהראוי לו

פעם אחת סיפר הרה"ק האמרי יוסף מספינקא זי"ע, שבשבת קודש קודם התפילה הודיעו לו מן השמים על אחד ממתנגדיו שצריך רחמים, והתפלל בעדו. והיה דרכו בקודש לגמול טובות לשונאיו ולקרובם מאד. ופעם אחת בא אצלו רב אחד שהיה נוסע לקבץ מעות, וקבלו בסבר פנים יפות, וקרבו מאד מאד יותר מהראוי לו, וסעד עמו בלילה. ובבוקר השכים הרב להתפלל. וגם הרה"ק האמרי יוסף זירז את עצמו והתפלל קודם הזמן הקבוע לו, ואחר התפילה סעד עמו ביחד, והשתדל בעדו שיהיה לו ממון, אע"פ שהיה לו אז שיעור קבוע ללמוד וסעודתו היה בחצות, מכל מקום ביטל הכל בשביל כבוד הכנסת אורחים. ושאל לו אחד: מה זה, הלא הרב הזה אינו ראוי לחצי הכבוד. והשיב לו האמרי יוסף, שהוא היה צריך פעם אחת למעות לצורך מצוה, והיה נוסע לקבץ, ובא לעיר שהרב היה דר שם, והלך אל הרב הזה וביקש ממנו לעשות לו השתדלות ולא קם ולא זע ולא כיבדו לישיב, ואף טובה לא רצה לעשות לו, ומסתמא היה לו תרעומות עליו. וכיון שבא הרב אליו היה חושש לנפשו שמא מחמת התרעומת שבלבו לא יקרבו כראוי, ויהיה בזה חשש נקימה

ונטירה ח"ו, על כן קרבו וכבדו יותר ויותר מן הראוי לו. בין והתבונן בזה. ומצינו שגם דוד המלך ע"ה שיבח את עצמו בזה (תהלים מא יא) 'זאשלמה להם', ופירש רד"ק: ואשלמה להם טובות תחת רעות כמנהגו, עכ"ל.

(ספיר ויהלום פר' קדושים - הגה"ח רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א)

וכשהיה נותן צדקה לעני היה מפייסו ומתחנן לו בזה הלשון: תאמינו לי שאם היה לי בודאי הייתי נותן לכם יותר אלא שאין לי, וכל זה לקיים מאמר חז"ל הנותן פרוטה לעני מתברך בשש ברכות והמפייסו בדברים מתברך ב"א.

(ספיר ויהלום פר' ויקרא פ"א - הגה"ח רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א)

הרה"ק רבי יוסף מאיר ווייס, נולד בשנת תקצ"ה לאביו רבי שמואל צבי ווייס ראב"ד במונקאטש.

למד גם אצל הגה"צ רבי מנחם א"ש אב"ד אונגוואר, הגה"ק רבי שמואל שמעלקא קליין אב"ד סעליש, ורבי יצחק אייזיק ווייס ראב"ד מונקאטש. כן הסתופף בצילו של מהר"א מזידיטשוב.

רבינו היה חתן רבי מרדכי ארי כהנא מבארשא, ובזיווג שני חתן רבי יחיאל מיכל ליכטנשטיין ממונקאטש, ולאחר נישואיו בזיווג שלישי עם בתו של רבי יעקב עזרא באש מספינקא, כשהתיישב שם, עד מהרה שמו יצא לתהילה ורבים השכימו לפתחו.

נתבקש לשיבה של מעלה ביום ו' אייר תרס"ט ונטמן שם. בשנת תשל"ב הועבר ארונו לארה"ק ומנו"כ בפתח תקוה.

משכיל אל דל

הרה"ק האמרי יוסף מספינקא זי"ע"א היה נוהג לחקור אחרי העניים, ומיד שלח להם. ואם היה איש שלא היה רוצה לקבל, היה אומר לו: הא לכם בהלואה, וכשהיה לכם תשלמו לי. ואם היה ממאן לקבל היה מבטיח לו שהש"ת יעזור לו שיוכל לשלמו,

הגה"ק רבי שלמה אפרים מלונטשיץ זי"ע בעל הכלי יקר ועוללות אפרים ז' אייר שע"ט

ועושה רצונו היה הורג לזה האדם, אמנם אביו אינו משגיח בקולו כלל כי אף אם הקטן כפי מיעוט שכלו הוא חושב שזה הגדיל לעשות לו רעה גדולה, מכל מקום האב רואה בשכלו שאין הדבר כן ושכל מעשה הבן היו הבלים מעשה תעותעים ואינן כדאי שבעבורם יהיה לזה כאויב ומתנקם, כי כפי האמת לא עשה לו זה כלום.

כך הוא הענין בין אביו שבשמים לברואיו אשר לפי מיעוט השגתם במושכלות הם חושבים כי כל עניני העולם הזה יש בהם צד מעלה ושלימות, והנוגע בכבודם או בגופם או בממונם נראה להם כי הגדיל לעשות עמהם רעה וצועקים לאביהם שבשמים שינקום נקמתם, אבל לפעמים אין הקדוש ברוך הוא משגיח בקול זעקתם כשאין ברעה זו תערובות דבר הנוגע בנשמתו של אדם, כי בעיני ה' יתברך כל העניינים אשר בני אדם מסגלים בהם בעולם הזה דומין ממש לצחוק ושחוק אשר עשה לו הילד שהזכרנו, על כן אין הקדוש ברוך הוא משגיח בהם זולת בזמן שעל ידי מאורעות שבגופות יגיע לו ביטול תורה ומצוה אז הנקמה נקמת ה'. עכ"ל.

(ספיד ויהלום פר' קדושים - הגה"ח רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א)

הגאון רבי שלמה אפרים מלונטשיץ, נולד בלונטשיץ שבפולניה בערך בשנת ש'.
רבו המובהק היה המהרש"ל. תקופה מסוימת שהה בלבוב (למברג) ושימש שם כראש ישיבה, ומשנת שס"ד כיהן כעוזרו של המהר"ל ברבנות העיר פראג וכראש הישיבה בה. ולאחר פטירת המהר"ל בשנת שס"ט מונה לרב העיר.

היה ידוע כדרשן מופלג. חיבר חיבורים רבים בענייני מוסר ויראת שמים, אך התפרסם בזכות ספר דרשותיו 'עוללות אפרים', ובעיקר בזכות פירושו 'כלי יקר' על התורה, שנוסף לפרשנות מעמיקה של הכתוב יש בו התייחסות רבה לענייני מוסר; על שמו הוא מכונה 'בעל הכלי יקר'. היה פעיל בעסקי ציבור, וחבר 'ועד ארבע הארצות'.

העמיד תלמידים רבים, הידועים שבהם הגה"ק ר' יום טוב ליפמן הלר (בעל 'תוספות יום טוב') והגה"ק ר' שבתי הלוי הורוביץ בן השל"ה (בעל 'זוהי העמודים').
חיבר עוד ספרים רבים, ביניהם ספר הדרשות 'עיר גבורים', 'עמודי שש' - דרשות בענייני מוסר ותלמוד תורה, 'שפתי דעת' על התורה ו'אורה חיים' על המועדים.
נתבקש לישיבה של מעלה ביום ז' אייר בשנת שע"ט.

משל' לתינוק המושחק
כתב ב'כלי יקר' וזה לשונו: אבל על כל המאורעות שבגופות, לא רצה ה' שיתבקש האדם נקמה עליהם. משל למה הדבר דומה לתינוק המושחק ועושה מעשה נעדרת באיזה בנין או איזה דבר אחר ובא איזה אדם וקלקל כל מעשיו אשר בנה ואשר נטע הילד והילד צועק לפני אביו צעקה גדולה ומרה על זה, ואילו היה אביו משגיח בו

סגולה נפלאה בעת בכיית הילד בשעת ברית מילה

איתא בעוללות אפרים (ס' תט"ו), דיכיון כל אדם בעת בכי הילד הנימול מיסורי המילה, שייכלול בזה גם תפילתו, כי קול זה של הילד הנימול עולה בלי מונע מכל קליפה, וע"ז נאמר (תהלים ו, ט-י) "כי שמע ה' קול בכי" כלומר, שומע ה' בכי הילד הנימול, ואז היא עת רצון - "שמע ה' תחנתי ה' תפילתי יקח" והיא עצה נפלאה.
הגהות הגה"ק רבי אליהו גוטמאכר - מסכת שבת (קל, א)

הרה"ק רבי ירחמיאל מפרשיסחא ז"ע בן היהודי הק' מפרשיסחא ז"ע ח' אייר תקצ"ד

והיראה ושתל אמונה ובטחון בלב חסידיו, וביותר השויש בקרבם מדת 'שמח בחלקו' לבל יהא ממון חשוב בעיניהם.

הגוי אינו מתפלל שמונה עשרה

איש אחד היה מחזיק הארענדע (בית מרזח) אצל אדון קשה, והיה לו עם האדון חשבון גדול, שתבעו האדון תביעה גדולה שלא היה באפשרותו לשלם. ואף כי היהודי שילם לו כמה פעמים, אמנם לא היה לו כתב להראות שכבר שילם, והאדון היה מפחידו שאם לא ישלם כל החוב מה שיעלה אחר החשבון שיערוך עמו, אזי יעשה לו עונשים קשים ומרים.

ובא האיש במד נפשו אל הרה"ק רבי ירחמיאל מפרשיסחא ז"ע והציע לפניו כל הענין איך שהאדון בא עליו בעלילה ואינו יכול לשלם לו כל התביעה, ומפחד שלא ינקום האדון

ממנו ויהדפנו ממקומו. וברכו רבינו שיעלה החשבון לטובתו, וכן היה, כי בשעת החשבון היתה לו לאדון טעות גדולה והסך הכל מהתביעה היה סך מצער, והאדון שרף תיכף את השטרות.

ובא האיש עוד הפעם אל רבינו ואמר הודו לה' כי החשבון עלה בטוב, אמנם אני מפחד אולי יזכור האדון מהטעות שעשה, והשיב לו הרה"ק "האם האדון מתפלל שמונה עשרה שיעלה אז זאת בזכרונו?".

גן הדסים

הרה"ק רבי ירחמיאל מפרשיסחא ז"ע היה בנו בכורו של הרה"ק היהודי הקדוש מפרשיסחא ז"ע. במשך שנים רבות התנהג בסתר והחביא את מדריגותיו הגדולים והקדושים.

עם פטירת אביו הק' התדפקו גדולי התלמידים והחסידים על דלתות רבינו שיקבל על עצמו את עול ההנהגה ולהיות להם לרועה ומנהיג וממלא מקום אביו. אמנם רבינו לא רצה לקבל עליו את עטרת ההנהגה, והמשיך בדרכו להיות נחבא אל הכלים במשך י"ד השנים הבאים, ואפילו הקרובים אליו לא ידעו מגודל חסידותו ופרישותו. באותם שנים חי ברוב עוני ודוחק והתפרנס מיגיע כפו ממלאכת תיקון שעונים.

פעם נסע הרה"ק רבי אברהם מרדכי מפינטשוב ז"ע (חותנו של הרה"ק בעל היכל הברכה מקאמארנא ז"ע) עם בנו הרה"צ רבי יוסף דוד דרך העיר פרשיסחא, ואמר שרוצה

להיות אצל בן אוהבו, ה"ה רבינו בן היהודי הקדוש ז"ע. ובאותה עת סמך הרב מפינטשוב את ידיו על ראשו של רבינו, וסמך אותו להיות רבי ומנהיג עדה, ויברכהו שיתגלה כבודו בעולם.

ויהי כאשר קיבל על עצמו את עול האדמור"ת נהרו אליו מרחוק ומקרוב ונתגלה ונתפרסם שמו והיה פועל ישועות ונפלאות בקרב הארץ ורבים הלכו לאורו. כמו כן הרבה צדיקים וקדושים באו אליו להסתופף בצל קדשו ולשתות בצמא את דבריו הקדושים. ואף מפשוטי העם נסעו אליו, ורבו הנהיגם והדריכם על במתי התורה

הרה"ק רבי משה האגר משאץ זי"ע ט' אייר תרפ"ו

הראשונה עשה מספר עסקים והרוויח הון רב. מכיון שעלתה קרנו ותרומם בכבוד, היה מסייע רבות לכל נזקקי העיר ונודע בצדקת פזרונו ובגדיבות לבו.

היות והיה בידו ממון רב, חשב לרכוש דירה בשאץ, כדי שיוכל לגור בהרחבה עם בני ביתו וילדיו, אך חותנו שהיה מחסידי הרה"ק רבי משה משאץ זי"ע, הורה לו שלא יעשה דבר בלי לשאול קודם את מוצא פי הרבי כדת מה לעשות.

כשהלך להתייעץ עם הרה"ק משאץ בדבר רכישת הדירה, הניאו הרה"ק משאץ מהרעיון ואמר לו שלדעתו לא כדאי לרכוש דירה כעת. הדבר הפריע לו מאד, כי לא הבין מה הסיבה שבגינה מסרב הרה"ק משאץ לאשר לו את קניית הדירה, אך מכיון שהיה חסיד נאמן, הניח את תמיהתו וציית לדברים שקיבל מפי הרבי.

כעבור תקופה מסוימת, חזר עליו הגלגל וירד מנכסיו לגמרי, עד שבלית ברירה החליט לעזוב את שאץ מגוריו ולעלות לארץ ישראל, אולי ימצא שם מקור פרנסה. ואכן, אבי המשפחה החל לעלות ארצה, כשאחריו עלו יתר הבנים במספר פעימות. זכורני את הבן הגדול, ר' יעקב, שבאותה תקופה שירת בצבא הרומני ולא יכל לעלות יחד עם בני משפחתו, אך הספיק לעלות ארצה בעלייה האחרונה שעלתה לפני פרוץ השואה.

רק לימים, כעבור שנים רבות, הבינו למפרע את ראייתו הרחוקה של הרה"ק משאץ שמנע מהם לקנות דירה בשאץ וכך הוכרחו לעלות לארץ הקודש, שהרי אם היתה להם בית דירה רחבה בשאץ, היו נשארים בה עד המלחמה ומי יודע מה היה עולה בגורלם. כאן בארץ הקודש הקימו מפעל ייצור שוקולד ועשו הרבה מעשי חסד עם יהודים יוצאי שאץ שבאו ארצה לאחר סיום המלחמה.

גליון באר בשדה

הרה"ק רבי משה משאץ נולד בשנת תרכ"ג לאביו הרה"ק האמרי ברוך מויזניץ זי"ע. ונקרא על שם זקינו הרה"ק רבי משה מסלאוויטא.

מילדותו נודע כמתמיד עצום ופיקח. כשהגיע לפרקו נשא את בת הרה"ק רבי אברהם יהושע העשיל ממעזיבוז ונכדת הרה"ק מרוזין והרה"ק מאפטה זי"ע.

בחתונתו במעזיבוז השתתף זקנו הרה"ק הצמח צדיק מויזניצא.

בתקופת ההנהגה של אביו ק' היה ממונה מטעמו על עניני צדקת ארץ הקודש. לאחר הסתלקות אביו החל לנהל את עדתו בוואשקוביץ, וממנה עבר לעיר שאץ.

נתפרסם כעמוד התפילה ובעל מופת, ורבים נהנו ממנו עצה ותושיה.

בית מדרשו בשאץ היה לאבן שואבת לאלפי יהודי העיר והיה ביהמ"ד החשוב ביותר בעיר.

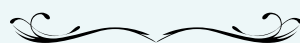
נסתלק בט' אייר תרפ"ו ואוהל נבנה על ציונו בשאץ, זי"ע.

ראייתו הרחוקה של רבינו משאץ

בספר הנפלא 'טובות זכרונות' שיו"ל בשנת תשע"ו, מאוצרותיו של הרה"ח ר' יהודה לייב קוסטינר זצ"ל, מילידי העיר שאץ מובא על ראייתו הרחוקה של רבינו משאץ שהצילה משפחה שלמה מרדת שחת בימי המלחמה, וכה סיפר:

בעירנו שאץ התגוררה משפחה גדולה בשם 'ויטברג', שעלו לארץ הקודש תקופה קצרה לפני פרוץ מלחמת העולם השנייה וניצלו ממנה בניסי ניסים.

על פשר עלייתם ארצה, סיפר לי אחד הבנים הרה"ח ר' יעקב ויטברג, שאביהם היה תמיד עני ואביון, אך בימי מלחמת העולם

הגה"ק רבי הלל ליכטנשטיין מקאלאמיא זי"ע בעל משכיל אל דל ועוד י' אייר תרנ"א

לו להזהר אותו, ואז יתחרט ויתמרמר על העבר וימות עכ"פ מתוך תשובה, וכתוב 'תשב אנוש עד דכא'... והיינו דאמר הכא 'והזרתם את בני ישראל מטומאתם' ועל כל פנים תהיו מרוויחים 'ולא ימותו בטומאתם בטמאם את משכנ', אם גם ח"ו עדיין מטמאים את אשר בתוכם, אבל יבוא יומו ויעשה תשובה, ואולי תצליחו באמיתת דבריכם שיאמנו על השומעים ויעשו תשובה מיד.

(ספיר ויהלום פר' שמיני פ"א - הגה"ח רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א)

מנע ממאכלות אסורות

פעם נסע הרה"ק רבי הלל מקולמייא זי"ע"א במרכבת הברזל, ושם היה יהודי מהחפשיים ל"ע שאכל גבילות וטריפות. ובעת שירד הלה מן המרכבת נפלו עיניו על רבי הלל שהיה יושב סמוך להדלת, ונשאר עומד על עמדו כמה דקות בהתפעלות מהדר זיו קדשו. כשחזר האיש לביתו לא היה לו תיאבון לאכול מאומה, ואנשי ביתו תמחו על כך, כי היה בטבעו זולל וסובא. כעבור ימים אחדים היה מוזמן לאיזה סעודה שהגישו בה מאכלים כשרים, ושם קפץ על האוכל בתאבון גדול. אחרי שחקרו ודרשו בדבר נוכחו לדעת שמחמת ראותו את רבי הלל נזדכך כל כך עד שלא היה יכול לאכול טריפות עד כדי כך גדל כוחו של אותו צדיק.

(ספיר ויהלום פר' תצוה ע"ה - הגה"ח רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א)

נולד י"א כסלו תקע"ה לאביו מו"ה ברוך בענדיט ליכטנשטיין ז"ל, בעיר וועטש.

היה תלמיד מובהק וחביב להגאון מרנא בעל חתם סופר זצ"ל. כיהן כאבד"ק וועטש, סיקס, מארגארעטן, קלויזענבורג, ובסוף ימיו נתקבל לאבד"ק קאלאמיא. ה' נערץ ומקודש על כל גדולי דורו, וכ"ק מרן הגה"ק מצאנז זי"ע כותב עליו בהסכמתו לספר משכיל אל דל שכל כוונתו לשמים. נדפס ממנו ספר מקרי דרדקי עה"ת, משכיל אל דל, אבקת רוכל, עת לעשות ושו"ת בית הלל. נתבקש לשיבה של מעלה ביום י' אייר תרנ"א בעיר קאלאמיא ושם מנ"כ.

ללמוד לאחרים אפילו עדיין אינו גאון גדול

על הפסוק (ויקרא טו לא): 'והזרתם את בני ישראל מטמאתם ולא ימתו בטמאתם בטמאם את משכני אשר בתוכם', פירש בספר 'שבט מיהודה': יש לפרש לענ"ד על פי ששמעתי מהקדוש בעל 'משכיל אל דל' [הרה"ק רבי הלל מקולמייא] זללה"ה זי"ע"א, שהיה מוכיח בנסעו עם פושע אחד. ואמר אחר כך: אני יודע את הפושע כי לא נכנסו דברי ללבבו ולא ייטיב דרכו. אולם על כל פנים עביד ומהני מה שאני מוכיחו כי עכ"פ כשתגיע השעה שיהיה קרוב למות, אז יעלה בזכרונו שלפני כמה שנים אמר לי זקן אחד שזה וכזה הוא עבירה גדולה, ושזה חיוב כרת וכדומה, כל מה שאמרתי

- ווארט יומי • סיפור
- יומי • הלכה יומית
- אור החיים הקי יומי
- פניני אביר יעקב
- זוהר יומי • פניני הדף
- היומי • זיכרון לצדיק

מחברים

הניוז היומי מבית עוז והדר - אור לישרים

ככה מתחילים את היום!
ישירות למייל האישי

לחץ כאן להצטרפות

הרה"ק רבי נפתלי מראפשיץ זי"ע בעל זרע קודש י"א אייר תקפ"ז

משה רבינו ע"ה הוציאו דבה שהתנהגותו אינה ראויה, וטענו כנגדו מדוע הוא פרוש מהעם, פרוש מן המחנה, פרוש מן האנשים, בדברם סרה שמנהיג צריך להיות בתוך המחנה, מעורב עם העם וללמדם תורה ולא להיות ספון באהליו. ולכאורה, יכלו למצוא תנחומים במעשי אהרן הכהן שהיה מעורב בדעת עם הבריות. אך לא, על אהרן טענו בדיוק להיפך ומצאו בו עוול, הלא הוא איש קדוש, כהן גדול, הוא צריך להיות שרוי לבד, ומופרש ומובדל ומבודד מן העם, ולבסוף הוא נמצא בין האנשים, ומופיע בכל פעם בין העדה לעשות שלום בין הבריות, ומי ביקש זאת מידו להסתובב במחנה ואין זה ראוי שיעשה כן, וזהו שכתוב (שם) 'לאהרן קדוש ה'". מספרי לשון הרע ומחרחרי ריב ימצאו בכל פעם מה לפטפט ולדבר רע, זה לא חידוש, ואין אנו מתפעלים מזה כלל.

(ספיר ויהלום פר' מצורע ע"ה - הגה"ח רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א)

הטעם שאני מטריח לנוסע להרה"ק מראפשיץ

הרה"ק מיאשניצא בעמח"ס 'ביד הזהב' זצ"ל, היה מן החבראי קדישא היושבים ראשונה לפני הרה"ק רבי נפתלי מראפשיץ זיע"א, פגש בו פעם רב מתנגד אחד אשר שחק עליו וקנטרו בדברים על דרכי החסידות ועל הנסיעה לצדיקים. ובתוך הדברים אמר לו הרה"ק מיאשניצא זצ"ל בדרך חכמה וצחות: ידוע תדע כי להמצא בסביבה של צדיקים ובעלי מדריגה, בעלי רוח הקודש, הוא דבר גדול מאוד, ועד שגם אני הקטן זעירא דמן חבריאי יכולני לומר לך מה שאתה חושב ברגע זו. שאל אותו המתנגד: אם כן תגיד לי מה אני חושב עתה. ענה לו: אתה מתבונן בשוית' ה' לנגדי תמיד. הלא התחיל לשחק באומרו: הרי מחשבה זו לא עלתה על רעיוני ולא הרהרתי בזה זמן רב מאוד. ויען הרה"ק מיאשניצא זצ"ל: עכשיו תבין למה אני מסתופף בצל הצדיקים ועל מה זה אני מטריח את עצמי לנוסע אל הרה"ק מראפשיץ כי הם מלמדים ומורים לנו דרך ישכון אור שאסור להסיח דעת אפילו לרגע משוית' ה' לנגדי תמיד וצריכים להתבונן בכל עת תמיד שהקב"ה כביכול ממלא כל עלמין ומהוה כל ההווה.

(ספיר ויהלום פר' בחקותי ע"ה - הגה"ח רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א)

רבינו נולד לאביו הרה"ק רבי מנחם מענדיל רובין מלינסק זי"ע ביום פטירת הבעש"ט חג השבועות תק"ך, וחסידיים קראו עליו את הפסוק וזרח השמש ובא השמש. נקרא הורוויץ על שם ר' איציקל מהאמבורג אבי אמו.

לקראת הבר מצוה לקחו אביו אל הרה"ק הרבי ר' אלימלך מליזענסק להניח לו את התפילין ואמר אח"כ שקישרו אז בכל העולמות. (י"א שזה היה אצל המגיד מזלוטשוב).

מגיל ט"ו התחמם לאורו של הרבי רבי אלימלך, שנה שלימה היה בבית רבי מרדכי מנשכין, הסתופף אצל ר"ב צדיקי דורו כמניין עשה לך רב, למד אצל המגיד מקוזניץ והרה"ק רבי מנחם מענדיל מרימנוב, אך בעיקר דבק בחוזה מלובלין שחיבב אותו יותר מכל תלמידיו והחזיק אותו כתלמיד חבר.

גם הנגינה היתה יסוד מוסד בעבודתו ובנסיעותיו ללובלין היה מחבר את ניגוני ראפשיץ הנפלאים. נודע כבעל תפילה יוצא מגדר הרגיל, מלחין ומנגן, ורבים מניגוניו נשתמרו לדורות הבאים. נודע כחכם מחוכם פיקח שבדור וכך קראוהו הרב החכם.

בהמלצת רבו הרה"ק רבי מנחם מענדיל מרימנוב נתקבל לרבנות העיירה ראפשיץ ועל שמה נקרא לתהילת עולמים. כשהיה בלאנצהוט בשנת תקפ"ז נסתלק ושם מנ"כ, על מצבתו נחרט 'יחיד בדורו בחכמת אלוקות, וביתר שבחים אין לנו רשות כי כך נצטוונו מפיו'.

ספריו 'אילה שלוחה', 'זרע קודש' עה"ת ומועדים, 'אמרי שפר' עה"ת.

תולדותיו הקדושים המה: הרה"ק רבי אברהם חיים מלינסק, הרה"ק רבי יעקב ממעליץ, הרה"ק רבי אליעזר מדזיקוב, וחתנו מ"מ הרה"ק רבי אשר ישעי' מראפשיץ זי"ע.

ויקנאו למושה במחנה לאהרן קדוש ה'

משכיל נכנס פעם להרה"ק רבי נפתלי מראפשיץ זיע"א. טבעו של המשכיל הזה היה במיוחד בכל פעם לחזור ולחפש חסרונות ולדבר סרה על צדיקי הדור. אמר לו הרבי מראפשיץ בעלי לשון הרע תמיד מוצאים חומר בשבילם לדבר עתק וגאווה על האנשים הגדולים. הנה כתיב בפסוק (תהלים קו טז) 'ויקנאו למושה במחנה, על

תפילה בזמנה

הזה היה ירא שמים וקיבל דברי רבו באימה, ועוד נשק ידיו וביקש מחילה.

ובעת ההוא היה התעוררות גדולה כאשר שמעו שאר הבחורים שבחור זה מצדיק דין רבו עליו, וכולם נזדרזו מהיום הזה לבוא לתפלה בזמנו ביתר שאת.

והיה הרה"ק נהנה הרבה מזה, ואמר שזכות הרבים תלוי בהבחור הזה, כי על ידו נתעוררו לזריזות יתירה, אשרי חלקו שנתגלגל זכות גדול כזה על ידו (עוד יוסף ח' עמוד קעג).

• • •

על הפסוקים (ויקרא יט ה-ו): 'וכי תזבחו זבח שלמים

לה' לרצונכם תזבחו. ביום זבחכם יאכל וממחרת והנותר עד יום השלישי באש ישרף', מפרש הרה"ק האביר יעקב זיע"א שיש כאן רמז לענין תפילה בזמנה, בדומה לקרבן עליו נאמר 'עבר זמנו בטל קרבנו'. ואלו דבריו בספרו 'פתוחי חותם': אפשר לרמוז על התפילה, דצריך האדם להזהר להתפלל כל תפילה בזמנה, לפי שהתפילה במקום הקרבן, כמו שכתוב (הושע יד ג) 'זנשלמה פרים שפתינו'. וכמו שהקרבן בעיני לרצון, כך התפילה בעיני תהיה לרצון, בלב שלם ובנפש חפצה, וכמו שהקרבן אמרין (ברכות כו.) 'עבר זמנו בטל קרבנו', כן התפילה. ואע"ג דתקנו חז"ל (שם) דמי שלא התפלל ועבר הזמן יסמוך אותה התפילה לתפילה הבאה אחריה, מכל מקום אינה מוציאה ידי חובת תפילה בזמנה.

וזהו שכתוב 'וכי תזבחו זבח תודה',

'תודה' היא התפילה, שהיא הודאה, והיא במקום זבח. לפיכך אמר 'תזבחו זבח' של הודאה, שהיא התפילה שבמקום קרבן, 'לרצונכם תזבחו', דהיינו, התפללו ברצון שלם ובנפש חפצה שלא יפנה לבכם לדבר אחר, והזהרו שלא תבטלו שום תפילה בזמנה, ותאמרו, הרי אנחנו מתפללים אותה עם הסמוכה, רק 'ביום ההוא יאכל תפילה כל יום וכל שעה בזמנה, וזהו לא תותירו ממנו עד בוקר' - כל תפילה הבאה נקראת 'בוקר' לאותה שעברה, לפיכך הזהרו להתפלל כל תפלה בזמנה.

(מתוך שיעורי הגה"ח רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א)

כשתיקן הרה"ק האמרי אמת' זיע"א שיתפללו תפלת שחרית בזמנה, אמר: העולם נוהג לומר מה ההבדל בין 'קוגעל' מלוח, העשוי מתפוחי אדמה, לבין 'קוגעל' מתוק העשוי מאטריות וצימוקים, שהאחרון אם אינו מצליח נשאר עכ"פ דברים טובים, צימוקים, סוכר וכו', אבל הראשון אם אינו מצליח לא נשאר ממנו כלום. כן הוא לענין תפילה, אם מתפללים תפילה בזמנה הרי שאפילו אם התפילה היא לא כל כך בשלימות, בכל זאת המעלה של תפילה בזמנה נשאר, אבל אם מתפללים תפילה שלא בזמנה, אם התפילה אינה כראוי הרי שלא נשאר כלום (אמרי אמת' ליקוטים).

• • •

סיפר הרב משה מרדכי דושינסקיא אחיו של הרה"ק רבי יוסף צבי דושינסקיא זיע"א: ודכירנא שפעם אחת בחור רך וטוב ומתמיד גדול מפורסם אחר את זמן התפלה, ובעת הלימוד הרה"ק רבי יוסף צבי דושינסקיא זיע"א לא נשא לו פנים והוכיחו בזה, והוא השיב, שרק טרדות הלימוד גרם לו זאת, ואונס רחמנא פטריה. אבל הרה"ק לא קיבל תשובתו בזה, וקנס אותו שלא יקבל דמי ארוחת יום הלזה. וברוב מדידות השיב לו קצת בחרון אף: וכי אתענה ביום הזה, הלא אונס הייתי.

השיב לו הרה"ק: ידעתי בני ידעתי את הדין של אונס רחמנא פטריה, אך האדם צריך להתבונן למה באמת בא לו הדבר הזה, אך הענין הוא על פי הידוע כי ספק עבירה קשה מודאי עבירה, כי על זה אין עושין תשובה, ואך אדרבה

האדם חושב שמצוה היה. ולכן הקב"ה מסבב שיעשה האדם חטא בשוגג ויוודע לו החטא, ואז אף ששוגג היה מכל מקום משים על לבו דברי הספרי מוסר שגם על זה צריך תיקון הנפש, ואז כחדא מחתא יתוקן לו גם שאר שוגגים ואונסים שלא ידע בהמה להזהר, ולכן אף אתה ראוי שתדע כי אם אמנם שיוודע אני שאתה לומד בהתמדה, ובאונס בא לך הדבר הזה, אעפ"כ אם לא היית חוטא מקודם באיזה ענין בשוגג לא היו מסבבים לך הדבר הזה, ועל כרחך זהו לעוררך לתשובה על שאר הענינים שלא ידעת אף משגגתם, ואם כן טוב הוא שתתענה ביום הזה כי זהו לטובתך. והבחור

ובעת ההוא היה
התעוררות גדולה
כאשר שמעו שאר
הבחורים שבחור זה
מצדיק דין רבו עליו,
וכלם נזדרזו מהיום
הזה לבוא לתפלה בזמנו
ביתר שאת.

והיה הרה"ק נהנה
הרבה מזה, ואמר
שזכות הרבים תלוי
בהבחור הזה, כי על ידו
נתעוררו לזריזות יתירה,
אשרי חלקו שנתגלגל
זכות גדול כזה על ידו

מילין יקירין וחידושים נפלאים מלוקט
מדברות קדשו ותורתו של
רבי דוד חי אביחצירא שליט"א

מילה-תא

חד-תא

חדתא דאורייתא
יסוד חדש ונפלא על הפרשה

ברית קודש - עול מלכות שמים במסירות נפש

ודאי מרובה השפעת חיותו ממנה.

מסירות נפש למצות המילה

ולא זו בלבד אמרו, אלא לגודל חיובה מצינו שציותה התורה דבר שחלילה עלול להביא לידי מיתה, ואף שבכל המצוות שבתורה נאמר (לעיל יח ה) 'וחי בהם' וכפי שדרשו חז"ל (יומא פה:) 'ולא שימות בהם', הרי שבמצוה זו דרשו (גיטין נז:) 'כי עליך הורגנו כל היום' (תהלים מד כג) זו מילה, ומפרש רש"י 'דזימנין דמיית', משמע שבמצות המילה אכן יש סכנה, אלא שהקב"ה יתברך יתעלה שמו לעד מגן על הילד ושומר עליו. וכך כתב **רבינו החתם סופר ע"ה** (שו"ת ח"ב יו"ד סי' רמה): שאף על פי שכתוב 'כי עליך הורגנו', שמשמע שהמילה הינה סכנה, ראינו בעינינו שלא כך הם פני הדברים ואפילו אחד מאלף לא מצאנו שניזוק ממנה, אם כן כיצד קוראים חז"ל עליה את הפסוק 'כי עליך הורגנו'. אלא ודאי שיש בכך סכנה אך 'שומר מצוה לא ידע דבר רע' (קהלת ח ה) וזכות המילה מגינה ולא מתים מחמת המילה. והחוט המשולש אומר דרשוני, ואיתו עמו ארבעה ונשיבנו, מדוע נקבעה מצוה זו בייחוד מיד עם ראשית בוא הרך הנולד לעולם.

קנין דביקות בקרבת אלוקים באה רק ע"י מסירות נפש

ליישוב דעתנו נתנה ראש ונביטה אל אברהם אבינו, הראשון שהכיר את בוראו והאיר את העולם, שעד שבא

ונקדשתי בתוך בני ישראל (כב לב). וברש"י: מה תלמוד לומר 'ונקדשתי', מסור עצמך וקדש שמי. יכול ביחיד, תלמוד לומר 'בתוך בני ישראל'. וכשהוא מוסר עצמו, ימסור עצמו על מנת למות, שכל המוסר עצמו על מנת הנס אין עושין לו נס, שכן מצינו בחנניה מישאל ועזריה שלא מסרו עצמן על מנת הנס, ע"כ דברי רש"י ע"ה. יש לבאר בזה, דהנה ראשונה לכל מצוות ה' הנה היא מצות ברית מילה, שהיא המצוה הראשונה שבחיי כל איש מישראל. וכיון שאין תוקף החסידות כבתחילתה (רוקח הקדמה), ברי הדבר כי ממנה יסוד ממנה פינה לכל החיים, ואחריה ימשכו התורה והמצוות שיקיים הרך הנולד במשך כל חייו.

רבים ונשגבים מעלותיה יותר מכל מצוה אחרת כפי שאמרו על כך חז"ל (נדרים לא:) 'גדולה המילה שנכרתו עליה י"ג בריתות', שבעוד על התורה כולה נזכר שלוש בריתות, על מצוה יחידה זו - מצות ברית מילה, נכרתו שלוש עשרה בריתות, שכן מצינו בפסוקים שבציווי הקב"ה לאברהם אבינו ע"ה למול עצמו ובני ביתו, שלוש עשרה פעמים שנאמרה תיבת 'ברית'.

עוד מצינו בה חידוש על יתר המצוות, שהמבטלה חייב כרת, וביארו, שכיון שממנה באה חיות האדם, אם כן כאשר מבטלה נכרת הוא משורש החיים, ובודאי כוחה מרובה להשפיע לאיש אשר יחפוץ בחיים ומל את ערלת בשרו, שפע של חיות בגשמיות ורוחניות לכל חייו, וזאת על דרך שאמרו (יומא עו.) 'מידה טובה מרובה ממידת פורענות', ואם המבטלה כך - המקיימה

תאוותיו והנאותיו לשמו יתברך.

תחילת הכניסה לעבודת ה' - מצות מילה

לכך מיד עם כניסתו של אברהם תחת עול מלכות שמים שעיקרה קיום המצוות, נצטווה בראשונה למסור מעצמו וכמאמרם 'כי עליך הורגנו כל היום' זו מילה, ועליה אמרו בזוהר הקדוש (לך לך צה.) שכל המל את בנו כאילו הקריב קרבן, ולדברינו נעמים כי זו היא עיקר ותכליתה של המצוה שיתן כל אשר לו חיותו ונפשו למען בוראו כקרבן העולה לנחת רוח לפני המקום. בשל כך נהגו ישראל לומר פסוקי קבלת עול מלכות שמים קודם הברית, ואף בברית יצחק שלפניה, כי תכלית המילה היא קבלת עול מלכותו באהבה וביחוד גמור בבחינת כל ימי הייתי מצטער על הפסוק הזה 'בכל נפשך' אפילו נוטל את נפשך (ברכות סא:), ורמז יש כאן כי הגימטריא של 'ברית' במילוי עולה 'ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד'.

היה העולם מתנהג באפילה עד שבא אברהם והאיר. ואף שבאהבתו קיים כל התורה כולה ואפילו עירובי תבשילין (יומא כח:), אך המצוה הראשונה והיחידה שנצטוו עליה מפורשות היא ברית מילה, ולמרות שקיים כל המצוות לא נקרא שלם עד שמל כנאמר (בראשית יז א) 'התהלך לפני והיה תמים' (נדריים לא:). וזאת כי אין אדם קונה התעלות בדביקות בה' יתברך רק ע"י מסירות נפש, שאין באפשרותו לזכות למדרגות ועליות בעבודת ה' יתברך בלי אותה מסירות נפש, וכן הגיד בקדשו הרה"ק החוזה מלובלין ע"ה (אור התורה ריש פרשת משפטים): ידוע מספרים הקדושים דהעיקר הוא למסור הנפש עם כל התאוות וכל המדות שלו להבורא יתברך שמו. וזה נקרא בשם זביחה על דרך שאמרו חז"ל (ברכות סג:) על הפסוק (במדבר יט יד) 'אדם כי ימות באוהל', אין דברי תורה מתקיימין אלא במי שממית עצמו עליהן, רצה לומר שממית כל

מילתא דפליאה

טהרת המקוה מחדשת האדם כתינוק שנולד

קְדָשִׁים יִהְיוּ לֵאלֹהֵיהֶם וְלֹא יִחַלְלוּ שֵׁם אֱלֹהֵיהֶם כִּי אֶת אִשִּׁי ה' לֶחֶם אֱלֹהֵיהֶם הֵם מְקַרְבִּים וְהָיוּ קְדָשׁ (כא ו). במעלת הטבילה במקוה טהרה איתא בספר הליקוטים להאריז"ל על הפסוק (תהלים נא יב) 'לב טהור ברא לי אלקים', 'לב טהור ברא' ראשי תיבות 'טבל' וסופי תיבות 'ברא', לומר שהטבילה בכוונה ראויה גורמת לאדם להיות בריה חדשה, כמו שכתב בספר החינוך (מצוה קעג): ובטעם המים שיטהרו כל טמא אחשוב על צד הפשט, כי העניין הוא כדי שיראה האדם את עצמו אחר הטבילה כאילו נברא באותה שעה, כמו שהיה העולם כולו מים טרם היות בו אדם, וכמו שכתוב (בראשית א ב) 'ורוח אלקים מרחפת על פני המים', ויתן אל לבו בדמיון, כי כמו שנתחדש בגופו יחדש גם כן פעולותיו לטוב, ויכשיר מעשיו וידקדק בדרכי השם ברוך הוא.

יסוד טהרת המקוה ממסירות הנפש שבה

ואפשר לבאר עניין הטבילה שבשעה שהאדם נמצא כולו במים אין ביכולתו לנשום והוא חשוב כמת, וכשיוצא מן המים הרי זה כאילו נברא מחדש, וזו מעלת התשובה יחד עם הטבילה לשלימות הכפרה, כי כל בעלי תשובה צריכים תשובה עם הטבילה, ועל ידי התשובה עם הטבילה נחשבים כקטן שנולד. וטהרת הטבילה מביאה את האדם לידי קדושה, כפי שרמזו בזה צדיקים ע"ה קדושים יהיו לאלקיהם ולא יחללו שם אלקיהם כי את אשתי ה' לחם אלקיהם הם מקריבים והיו קודש שתיבת 'מקוה' נרמז בראשי התיבות ה'ם מ'קריבים ו'היו ק'ודש. ובפרט אם כרוך עם הטבילה מסירות נפש בודאי מגיע לקדושה וטהרה וזוכה לו ולדורותיו, והנה בימים קדמונים היו זקוקים למסירות נפש ממש כדי לטבול לטהרה, כי המקוואות והנהרות היו קופאים בימי הקור, והיו מסתכנים בנפשם כדי לזכות לטהרה, ועל ידי כן זכו להעמיד דורות ישרים המוסרים נפשם בעבודת הבורא.

ברזא דאח"ד רמזים נפלאים על סדר הפרשה

כפי עבודת האדם זוכה להשפעת נשמה קדושה מלמעלה

וְכָהֵן כִּי יִקְנֶה נֶפֶשׁ קִנְיָן כִּסְפוֹ הוּא יֹאכֵל בּוֹ וְיִלִּיד
בֵּיתוֹ הֵם יֹאכְלוּ בְּלֶחֶמוֹ. וּבֵת כֹּהֵן כִּי תִהְיֶה לְאִישׁ זָר
הוּא בְּתֵרוּמַת הַקֹּדְשִׁים לֹא תֹאכֵל (כב יא-יב).

כל אדם מישראל ניתנת בו נשמה טהורה המסייעת בידו לעבוד את ה' יתברך, וכפי מעלת נשמתו כך זוכה לעבוד את ה' יתברך, אמנם גם אם בשעת לידתו לא קיבל אלא נפש נמוכה ביכולתו להתעלות בעבודתו ולזכות לנשמה גבוהה יותר, וכפי מה שיוסיף אומץ בעבודתו בתורה הקדושה ובקיום המצוות באהבה וביראה בשקידה נפלאה למעלה מכוחותיו, יזכה שישפיעו לו מן השמים נשמה גדולה וקדושה עוד יותר, ויוכל להשיג השגות רמות למעלה משורש נשמתו, ולקבל תוספת אורה ובחינת נשמה יותר גבוהה הלך וגדול עד כי גדל מאוד. וכך היא דרכם של צדיקים להתעלות מיום ליום, ולהוסיף בכל יום מדרגה יותר גבוהה מכפי שהיתה אתמול, על ידי תוספת קבלות חדשות ומעשים טובים בכל יום, ביתר שאת וביתר עוז במעלות קדושים וטהורים, בקידוש מחשבה דיבור ומעשה, בבחינת 'אשרי תמימי דרך ההולכים בתורת ה' (תהלים קיט א), שתמיד מהלכים ומתעלים מחיל אל חיל.

ועל זה מברכים בכל בוקר 'אלקי נשמה שנתת בי טהורה היא', כי בכל יום יכול האדם לזכות לנשמה גבוהה יותר ממה שהיתה לו מקודם, על ידי שמתאמץ בעסק התורה והתפילה ביום אתמול, ונזהר לשמור עצמו שלא לפגום בנשמתו הטהורה, כך יכול לזכות להתגברות קדושת הנשמה למחרת.

המקדש עצמו זוכה להמשיך עליו נפש רוח ונשמה

ואלו הם הדברים שכתב האור החיים הקדוש

בפסוק זה, שאפילו אם יהיה האדם בתחילתו במדרגה שאין למטה ממנה, אם יטריח עצמו בעבודת ה' ישיג הדרגות עליונות כפי שיעור יגיעתו, ובזה פירש את לשון הכתוב וכהן כי יקנה נפש וגו', כהן היא הנשמה העליונה הנקראת כהן, והזכיר אותה בלשון זכר לומר כי הגיעה במעלתה לגדר זה שתקרא בלשון זכר, ונשמה זו יקנה נפש שבאמצעות כשרון מעשיה קנתה גם את הנפש הנמוכה והעלתה אותה למדרגתה, ועליה נאמר שנקראת 'בעל נפש' (משלי כג ב). ועיקר ההתעלות מדרגה לדרגה בקנין נשמה גבוהה וקדושה, היא בכח עסק התורה, ועל דרך דאיתא בזוהר (משפטים צד:) שהאדם בעת לידתו מקבל נפש טהורה [ששורשה מעולם העשיה], ואם זכה במעשיו נותנים לו רוח ממדרגת חיות הקודש [ששורשה מעולם היצירה], ואם הוסיף עוד לקדש עצמו נותנים לו נשמה מצד עולם הכסא [-הבריאה], ואם קידש עצמו עוד יותר נותנים לו לפי מדרגתו נפש רוח ונשמה מעולם האצילות, עד שיזכה למדרגת אדם השלם שממשלתו בתחתונים ובעליונים ובצבא השמים.

וידוע על כמה צדיקי עליון שנולדו עם נשמות נמוכות, וזכו במעשיהם הקדושים והגבירו את נשמתם על נפשם והגביהו למדרגות עליונות, וכמו שאמר הבעל שם טוב הקדוש על הרה"ק רבי יצחק מדרוהוביטש ע"ה, שמן השמים נתנו לו בשעת לידתו נשמה שפלה שכמעט ואין בכל הדור נמוכה ממנה, והוא ברוב עבודת הקודש שלו הגביה עצמו למעלת הרשב"י זיע"א.

השומר מה ששמע זוכה שישמיעו לו יותר ממדרגתו

וכן פירש הרה"ק רבי יהושע מבעלזא ע"ה את דברי הספרי (ראה פי' עט) על הפסוק (דברים יב כח) 'שמור ושמעת', 'אם שמרת מה ששמעת

המשך בעמוד הבא

זמן הסתר הוא עת רצון כהקרבת קרבן התמיד

כשיהודי חי בצורה זו זוכה להעלות נחת רוח לפניו יתברך כמו קרבן התמיד, שכתוב בו (במדבר כח ד) 'את הכבש האחד תעשה בבוקר ואת הכבש השני תעשה בין הערביים' ואמר על כך **היהודי הקדוש מפרשיסחא ע"ה** שכך הוא אצל כל אחד מישראל, יש את הזמנים שהם בבחינת אור, ואז עובד את ה' יתברך ומתפלל לפניו בשמחה וזהו 'תמיד של שחר'. אך יש זמנים שאין לו אור ואינו מרגיש טעם, בבחינת יום המעונן, וזהו 'תמיד של בין הערביים'. ויש לו לדעת שזה רצונו של הקב"ה, שעל דרך זה עשה את הנהגת העולם שיהיה לאדם זמני חשיכה וזמני אורה וצריך להתגבר בזמני החשיכה, ולכן לגבי תמיד של בין הערביים נאמר (שם פסוק ח) 'ואת הכבש השני תעשה בין הערביים כמנחת הבוקר וכנסכו תעשה', רומז שגם כשהוא בחינת בין הערביים ושרוי בחשיכה צריך לעבוד 'כמנחת הבוקר' כאותה השעה שמאיר לו שכן כל המצבים הרי הם לתכלית אחת של טוב, ומשניהם יחד מתקיים רצון ה' כמאמר הכתוב לאחר מכן 'אשה ריח ניחוח לה'.

ואפשר להוסיף כי בשעה של הסתר יש עת רצון גדולה והוא הזמן המובחר להתקרב לבורא יתברך, שכן אמר **הרה"ק רבי חיים חייקא מהמדורא ע"ה** שהיה תלמידו של **המגיד ממעזריטש ע"ה** לרמז בפסוק (תהלים צז ב) 'ענן וערפל סביביו צדק ומשפט מכון כסאו', שדווקא בזמן חושך ענן וערפל והסתר פנים הוא הזמן המובחר להתקרב ועת רצון, שכאשר 'ענן וערפל' אות הוא כי המדובר כאן הוא 'סביביו' שנמצאים קרוב לקב"ה ו'צדק ומשפט מכון כסאו' שקרובים ממש לכסא הכבוד. וגם אם לפעמים יראה איזה התרשלות בעבודת הבורא יתברך שמו אזי אדרבה יחזיק את עצמו ויקום בזריזות כי בודאי הוא עת רצון.

סופך לשמור מה שלא שמעת'. ויש להבין כיצד שייך שישמור האדם מה שעוד לא שמע, אלא הפירוש הוא, שכל אדם משיג בעבודת ה' לפי רוממות הנשמה שניתנה בו בשעת לידתו, אבל על ידי שמקדש האדם עצמו בעסק ויגיעת התורה זוכה להמשיך על עצמו נפש רוח ונשמה גבוהים עוד יותר משורשו, וזהו שאמרו חז"ל 'סופך לשמור מה שלא שמעת', שאם ישמור בעמל וביגיעה מה שהשיג כבר משורש נשמתו, יזכה להמשיך על עצמו נשמה קדושה וגבוהה למעלה מחלקו, ויזכה לשמור ולקיים אפילו מה שלא שמע ולא השיג עד עתה.

הקב"ה חפץ ומשתוקק לעבודתו אך בעת חושך והסתר

ויש לכל אחד לדעת בעת חושך והסתר, שהקב"ה חפץ ומשתוקק לעבודתו זו וכשזוכה לעבדו גם בעת חושך והסתר הקב"ה מתפאר בו ואומר עליו 'ישראל אשר בך אתפאר' (ישעיה מט ג), כי התפארת הגדולה היא הניכרת מתוך הגשמיות וענייני הגוף, כמו שידוע (תקו"ז הקדמה יז). 'תפארת - גופא', שאכן מידת התפארת שבה מתפאר כביכול מלכנו ויוצרנו היא התפארת העולה מן הגוף דווקא, שכן מלאכי עליון העומדים על מכונם ללא הקשיים שמערים הגוף על שוכני חומר אינם מעלים נחת רוח כמו מי שיש לו גוף ומתגבר עליו.

הכיצד, שהרי ביקש דוד המלך ע"ה (תהלים קיט צח) 'מאויבי תחכמני', ופירש הרה"ק רבי לוי יצחק מברדיטשוב ע"ה שמכוחות היצר החמדה והתאוה שיש בעולם שהם אויבי, 'תחכמני מצוותיך' - אלמד להתחכם בעבודתך וביראתך, שאם יש בי כח להימשך עד כלות הנפש לדבר גשמי וחולף, וכן רואה את אויביו הרצים ונמשכים כאש בוערת לבורות חשוכים ונשברים, על אחת כמה וכמה שיש לי לרוץ ולרדוף אחר מצוות ה' לעבדו בלב שלם.

המשכת זמני גדלות לימי קטנות

הלימוד מיוסף הצדיק לצבור כוחות קדושה לימי רעב והסתר

וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה אֹמַר אֶל הַכֹּהֲנִים בְּנֵי אֶהֱרֹן וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם לִנְפֹשׁ לֹא יִטְמָא בְּעַמִּי (כא א). אֵתָא בִּשְׁפַת אִמָּת (מקץ תרל"א ד"ה ומה) על הפסוק בקהלת (ז יד) 'ביום טובה היה בטוב וביום רעה ראה', פירוש 'היה' לקבוע ההארה בגוף האדם. 'וביום רעה ראה' עתה איך להתנהג אחר כך. כי קודם כל נסיון יש הארה איך ללמוד על אחר כך. ויש לנו ללמוד זאת ממה שאמר יוסף לאסוף ולצבור בר כדי שיהיה אוכל גם בימי הרעב שהגיעו אחר כך, ולרמז בא שבימים הטובים שנתגלה הקדושה בהם, יש לכל אדם להכין לעצמו ולקבוע ההארות בליבו היטב, כדי שיהיו איתו ההארות הללו גם בימי רעה כשהקדושה נסתרת.

וכך הוסיף בדבריו **בשפת אמת ליקוטים** (מקץ ד"ה עניין): עניין החלום של שני שובע ורעב נראה שהיה רמז ליוסף להכין עתה שהוא מלך על מצרים, ונקראו שני השובע על ימי הגלות שיהיו אחר כך. וזה רמז לכל איש ישראל שנודע שקודם נסיון והרחקה יש קירוב, וכשהשעה צלחה צריך אדם לראות לקבוע בעצמו הטוב עד שיוכל לידע איך להתנהג בימי ההסתר גם כן.

רצון ה' שתהיה נסתרת הקדושה לעתים לכל אחד בדרגתו

באופן דומה נאמרו הדברים במשנתו של **המגיד הקדוש רבי ישראל מקוֹז'ניץ ע"ה** (עבודת ישראל וישלח ד"ה ויעל) שלכל צדיק מדי היותו בעולם הזה השפל יהיה מי שיהיה, אי אפשר לו להתקיים תמיד בקדושתו בבחינה אחת תמידיות, כאשר אנו רואים למשל שאי אפשר להמשיך הדביקות וגילוי האלקות כל היום כמו בשעת קריאת שמע

ותפילה או בימות החול כימי שבת ויום טוב, וזה בכל אדם לפי בחינתו מרגיש קדושה יותר בעת רצון קריאת שמע ותפילה וימי קודש ואחר כך יורד ממדריגתו עד שיתחזק ויתאמץ לעלות כמקדם. וזה היה רצון מלכנו להנהיג כן שוכני בתי חומר בעולם הגשמי לבלתי היות להם תענוג תמידי כי אז לא ירגישו כנודע.

עוד אומר במאמרי פסח (יום ב' של פסח) על הפסוק הנזכר 'ביום טובה היה בטוב וביום רעה ראה' שיש באדם מוחין דגדלות ושעות שיוכל לעבוד את בוראו בבהירות ובהתלהבות, ויש עתים וזמן שמסתלק ממנו המוחין ונשאר בקטנות. והכלל שצריך האדם לזכור בשעת מוחין דגדלות, להכין עצמו ולעשות רושם בקרבו הגם שישתלק ממנו ההתלהבות לא יפול לגמרי חס ושלום ויהיה מהמנצחים קרבא ויתחזק וישען בה'.

'להזהיר גדולים על הקטנים' להאיר אור מימי הגדלות לימי הקטנות

והכל סוכין תחת אילן הגדול של **רבינו הקדוש רבי אלימלך מליז'ענסק ע"ה** שדורש בכך מה שכתב רש"י בפרשתנו 'אמור ואמרת' **להזהיר גדולים על הקטנים**, ובקדשו ביאר: להיות כל האדם בשעה שעוסק בתורה או בתפילה או באיזה דבר קדושה אז הוא בגדלות המוחין, וכך הדרך הצדיקים שלפני התפילה המה מיישבים עצמם ומוחין שלהם לפני מי הם מתפללין, והקדושה ההיא מגביה המוחין בעת העסק בה, אבל אחר התפילה או עסק הקדושה ההוא הוא נופל לקטנות המוחין בהילוכו בהבלי הזמן וזה אינו תכלית העבודה השלימה, כי אדם צריך להיות תמיד בקדושה ובטהרה בלי הפסק רגע אחד. לזה צריך לקשר עצמו כל כך בעת הגדלות מחשבתו בהשם יתברך ברוך הוא שיהיה מחשבתו קשורה

וכמו שאמרו צדיקים הכוונה שקול זה של מתן תורה מתלווה והולך בכל זמן ועת, והוא אותו הבת קול הנשמעת בכל יום מהר חורב ואומרת אוי להם לבריות מעלבונה של תורה (אבות פ"ו מ"ב), והיא הבת קול האומרת שובו בנים שובבים, ומכניסה בכל אחד הרהורי תשובה בכל יום ויום. שכל התעוררות שיש לו לאדם לתשובה היא מכח הבת קול היוצאת בכל יום מהר חורב, שהיא המשך אותו הקול דמתן תורה שאינו פוסק לעולם.

בת קול נשמעת בעומק נפש איש מישראל הנשארת טהורה בכל מצב

וכח בת קול זו היא הנמצאת בעומק נפשו של כל יהודי, אשר גם אם מים רבים ישטפוהו עדיין תישאר בו נקודה אלוקית שאינה נפגמת מכח מעמד הר סיני שבו נקבעה הקדושה בכל אחד מישראל ונשארת לתמיד. וזהו מאמר הרה"ק רבי ברוך ממעזיבוז' ע"ה על הפסוק (תהלים לז) 'ועוד מעט ואין רשע' שבכל מצב שרק יהיה וגם אם סר האדם חס ושלוש מדרך הטוב ועושה רע, מכל מקום אין בכוחו להרשיע כל כך עד שלא ישאר בו משהו מהטוב, אלא תמיד נשאר בו מעט שאינו רשע כמו שכתוב 'ועוד מעט ואין רשע' וכו', 'ועוד מעט' היינו שתמיד יש בו מעט ש'אינו רשע', והיא הנקודה הפנימית של הלב שאין בה רשעות ואינה נפגמת. ועל זה התפלל דוד המלך ע"ה 'והתבוננת על מקומו' תן דעתך על אותו המעט הפנימי, ותראה ש'איננו' שאין שם רשעות, וכל חטא האדם אינו כי אם בחיצוניות. שכן ביסוד הבריאה ישנם עשרה עומקים וכך גם בנפש האדם, ואף אם נראה לעין קדושתו, עדיין עומק לפניו מעומק עד העומק העשירי שאינו נטמא לעולם.

אף שילך ממנה. וזה 'ולהזהיר גדולים', פירוש בשעה שהם בגדלות. 'על הקטנים', שישארו בקדושתם אף שיהיו בקטנות.

לכל אדם יש עת מצוא ושעה של הארה

כל האמור מתקיים בכל אחד מישראל שיש זמנים שמאירים לו יותר או אפילו רגעים מסוימים, שכך אמרו חז"ל (אבות פ"ד מ"ג) 'אין לך אדם שאין לו שעה' ופירש השפת אמת (ויצא תרנ"ג ד"ה סולם) שלכל אחד יש את השעה שבו מרגיש הוא קרבת ה', ויש לכל ישראל זמנים בהתגלות. והעבודה בשעה זו היא כמו שאמר החידושי הרי"ם ע"ה על הפסוק (תהלים לב ו) 'על זאת יתפלל אליך כל חסיד לעת מצוא', כי כשזוכים לאיזה התגלות צריכים לראות שיהיה נקבע בלב היטב להיות דבר של קיימא, וזה הכוונה 'ביום טובה היה בטוב', שיהיה כל מציאות הוייתו כלול בטוב המתגלה באותו יום, ואם הוא שקוע בטוב ואינו מסיח דעת ממנה אזי מתקיים בהוייתו יהא, שנשאר הדבר להיות בר קיימא.

שעה של הארה מכח הקול ממתן תורה שלא פוסק בכל הדורות

מהיכן ישנו כח ייחודי זה בבני ישראל, שלכל אחד יש זמני התגלות עד שיכול הוא וצריך לקחת ההארות לזמנים אחרים שבהם נסתרת הקדושה, תשובתה תהיה, כי כך טבע הקב"ה בנשמות ישראל עם קרובו מעת מתן תורתנו הקדושה שהיו בו כל ישראל שבכל הדורות 'את אשר ישנו פה ואת אשר איננו פה' (דברים כט יד), שכל נשמות שעתידין להיות אף הן עמדו לפני הר סיני.

וכח מעמד זה אינו נפסק לרגע שכך נאמר (דברים ה יט) 'קול גדול ולא יסף' ומתרגם אונקלוס 'ולא פסק',

יצא לאור ע"י מכון אור לישראל
© כל הזכויות שמורות
אין להעתיק או לגשת ללא אישור
מפורש בכתב ממכון אור לישראל
עיצוב ועימוד: שוקי קנר

אור חדש ירד על שולחן השבת

שולחן השבת עם אור החיים

מאמרים נפלאים של רבינו האור החיים
הקדוש בשפה מעבדת שווה לכל נפש

ארה"ב: 437-0054 (718)
אירופה: 44-20-8806-0176

להשיג בחנויות הספרים המובחרות

אור הגאולה לישרי לב

מרכז הזמנות: 1800-22-55-66